

"LUKA KOTOR" AD
Brod. 0202-620/1
Kotor. 29.03.2024

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA

**Od 01.01.2023. godine do 31.12.2023. godine
„LUKA KOTOR” A.D. KOTOR**

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

SADRŽAJ

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE.....	3
2. ISTINIT PRIKAZ RAZVOJA, ANALIZE FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA PRAVNOG LICA I INFORMACIJE O ČLANOVIMA UPRAVNIH I NADZORNIH TIJELA.....	11
2.1. Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja.....	11
2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela	31
3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE.....	32
3.1. Objelodanjivanje informacija o zaštiti životne sredine.....	32
3.2. Društveno korporativna odgovornost.....	39
4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ.....	41
4.1. Plan bezbjednosti.....	43
4.2. Inf. o postupcima i primjeni plana zaštite i spašavanja od požara.....	45
5. ANALIZA BONITETA	47
6. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTARŽIVANJA I RAZVOJA.....	51
6.1. Istraživanje i razvoj	51
6.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih.....	52
7. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA.....	56
8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA.....	56
9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM.....	56
10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA.....	59
11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA.....	67

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

1. KRATAK OPIS POSLOVNIH AKTIVNOSTI I ORGANIZACIONE STRUKTURE

- Osnovne informacije o pravnom licu

Naziv pravnog lica: „Luka Kotor“ A.D. Kotor

PIB: 02044188

PDV: 92/31-00023-8

Adresa: Park Slobode broj 1, 85 330 Kotor

Šifra djelatnosti: 5222

Naziv djelatnosti: Uslužne djelatnosti u vodenom saobraćaju

“Luka Kotor” A.D. Kotor je privredno društvo registrovano za vršenje usluga u međunarodnom pomorskom saobraćaju. Svoje registrovane djelatnosti od osnivanja vrši na adresi poslovnog sjedišta u Kotoru, Park Slobode br.1.

Postojeće privredno društvo pravni je sljedbenik RO “Luka Kotor”, koja je osnovana Odlukom Skupštine opštine Kotor od 12. jula 1988. godine. Nastale izmjene u zakonodavstvu uslovile su i promjenu naziva preduzeća u Društveno preduzeće, koje je odlukom Skupštine opštine Kotor, od 27. januara 1992. godine, organizovano kao Javno preduzeće “Luka” Kotor.

Kao rezultat primjene Zakona o privrednim društvima, organizovano je postojeće Akcionarsko društvo za usluge u međunarodnom pomorskom saobraćaju “Luka Kotor” A.D. Kotor, registrovano u Centralnom registru Privrednog suda u Podgorici, dana 13.09.2002. godine, pod registracionim brojem 4-0006142/001. Najznačajniji period i datumi u istoriji Luke Kotor su:¹

Tabela 1. Istorijski prikaz poslovanja AD „Luka Kotor“

Druga polovina 12. Vijeka	Kotor se spominje kao LUKA KOTOR u istorijskim dokumentima.
Sredina 19. Vijeka	Funkcioniše redovan putnički saobraćaj parobrodima između Kotora i drugih LUKA KOTOR na Jadranu.
Kraj 19. Vijeka	Funkcioniše redovan lokalni pomorski saobraćaj u Boki između Kotora i Herceg Novog.
1966.	Izgradnja Jadranske magistrale umanjuje značaj Luke

¹Preuzeto sa sajta: <http://www.portofkotor.co.me/>

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

	Kotor u saobraćaju među lukama istočnog Jadrana.
1967.	Ukinuta posljednja redovna linija između Kotora i Jadranskih LUKA KOTOR, nakon 75 godina redovnog saobraćaja.
Početak 70-tih godina	U Kotorску luku počinju da svraćaju prvi nautički turisti sa jahtama. Luku Kotor počinju da posjećuju i prvi veći brodovi za krstarenje.
1979.	Katastrofalni zemljotres znatno oštećuje luku.
1980-1982.	Rekonstrukcija obale u luci. Dužina operativne obale se povećava za oko 50m.
1984.	Odlukom SIV-a LUKA KOTOR dobija status luke za međunarodni saobraćaj.
1992.	LUKA KOTOR dobija stalni međunarodni granični prelaz.
1992-1997.	Poremećaji u političkim i ekonomskom-finansijskim okvirima onemogućavaju ostvarenje razvojnih planova Luke. LUKA KOTOR završava i fazu transformacije i u programima se orijentira ka nautičkom turizmu i prihvatu brodova za krstarenje.
1997.	LUKA KOTOR oživljava aktivnosti kroz prihvatanje kako teretnih tako i putničkih brodova.
2004.	Odlukom Skupštine opštine Kotor ukida se teretni saobraćaj u luci Kotor, od kada se kao isključiva djelatnost obavlja promet putnika sa kruzer brodova i jahti.

Izvor: www.portofkotor.co.me: uslužne djelatnosti u vodenom saobraćaju

- Osnovna/pretežna i pomoćne delatnosti poslovanja

Akcionarsko društvo Luka Kotor registrovano je za obavljanje sledeće djelatnosti (član Statuta):

- uslužne djelatnosti u vodenom saobraćaju – 5222;
- manipulacija teretom – 5224;
- pomorski i priobalni prevoz putnika – 5010;
- pomorski i priobalni prevoz tereta – 5020;
- prevoz putnika unutrašnjim plovnim putevima – 5030;

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

- prevoz tereta unutrašnjim plovnim putevima – 5040;
- skladištenje – 5210;
- uslužne djelatnosti u kopnenom saobraćaju – 5221;
- hoteli i sličan smještaj – 5510;
- djelatnosti restorana i pokretnih ugostiteljskih objekata – 5610;
- usluge pripremanja i posluživanja pića – 5630;
- djelatnost putničkih agencija – 7911;
- djelatnost tur-operatora – 7912;
- ostale usluge rezervacija i djelatnosti povezane sa njima – 7990;
- izgradnja brodova i plovnih objekata – 3011;
- izrada čamaca za sport i razonodu – 3012;
- popravka i održavanje brodova i čamaca – 3315;
- ostale sportske djelatnosti – 9319;
- ostale zabavne i rekreativne djelatnosti – 9329;
- konsultantske aktivnosti u vezi sa poslovanjem i oastalim upravljanjem – 7022;
- inženjerske djelatnosti i tehničko savjetovanje – 7112;
- taksi prevoz – 4932;
- ostali prevoz putnika u kopnenom saobraćaju – 4939;
- trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama - 47.1;
- ostala trgovina na malo u nespecijalizovanim prodavnicama – 4719;
- djelatnost agencija za privremeno zapošljavanje – 7820;
- ostalo ustupanje ljudskih resursa - 7830;
- usluge sistema obezbjeđenja – 8020;
- spoljno-trgovinski poslovi,
- uvoz-izvoz iz oblasti registrovanih djelatnosti,
- poslovi posredovanja u spoljno-trgovinskom prometu,
- agencijski poslovi,
- izvođenje investicionih radova u inostranstvu,
- zastupanje stranih firmi,
- konsignacioni poslovi,
- malogranični promet,
- reexport
- usluge iz oblasti registrovanih djelatnosti.“

U spoljnotrgovinskom prometu društvo obavlja sledeće djelatnosti:

- promet (uvoz i izvoz) roba;

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

- poslovi posredovanja u spoljno-trgovinskom prometu;
- agencijski poslovi;
- izvođenje investicionih radova u inostranstvu;
- zastupanje stranih firmi;
- konsignacioni poslovi;
- malogranični promet;
- reexport

Društvo može, bez upisa u sudski registar, da vrši druge djelatnosti koje služe djelatnostima upisanim u sudski registar, a koje se uobičajeno obavljaju uz te djelatnosti u manjem obimu ili povremeno.

5222

- **Osnovni proizvodi i usluge koje preduzeće nudi**

„Luka Kotor“ A.D. Kotor vršeći registrovane djelatnosti nudi klijentima sa dominantnog međunarodnog tržišta usluge priveza, odveza, pilotaže plovila, transfera putnika, ukrcaja i iskrcaja putnika i prtljaga, odvoza otpada sa plovila, usluga marine kroz privez i čuvanje plovila u zimskom periodu, snabdijevanje plovila vodom i dr. Sve usluge i cijene usluga Društva su specificirane i objavljene u Tarifama lučkih naknada i drugih usluga (”Službeni list CG” br. 028/16 od 27.04.2016. godine, 059/16 od 15.09.2016. godine, 034/18 od 18.05.2018. godine, 041/18 od 28.06.2018. godine i 072/18 od 13.11.2018. godine).

- **Organizaciona struktura**

Organizacionu strukturu “Luka Kotor” A.D. Kotor karakteriše struktura organa upravljanja i organizaciona struktura radnih mjesta. Pravno je definisana Statutom društva usklađenim sa važećim Zakonom o privrednim društvima i čine je Skupština akcionara kao organ vlasnika kapitala i najviši organ Društva. Odbor direktora je organ upravljanja i rukovođenja Društvom. Skupština akcionara bira i razrješava članove Odbora direktora. Mandat članova Odbora direktora ističe na svakoj Redovnoj skupštini akcionara, kada mogu biti ponovo birani. Izvršnog direktora imenuje i razrješava Odbor direktora. Izvršni direktor sprovodi poslovnu politiku i izvršava odluke koje utvrđuje Odbora direktora i rukovodi tekućim poslovanjem Društva. Revizorski Odbor, shodno ovlašćenjima utvrđenim Zakonom o računovodstvu i reviziji, prati postupak finansijskog izvještavanja,

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

prati djelotvornost interne kontrole društva i interne revizije, prati zakonom propisanu reviziju godišnjih i konsolidovanih finansijskih iskaza, prati nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora ili društva za reviziju koji obavljaju reviziju, daje preporuke Skupštini društva o izboru ovlašćenog revizora ili revizorskog društva, raspravlja o planovima i godišnjem izvještaju unutrašnje kontrole, kao i o drugim pitanjima koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju.

U toku 2023. godine zaključen je novi Kolektivni ugovor za zaposlene u „Luka Kotor“ AD Kotor i usvojen je novi Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta „Luka Kotor“ A.D. Kotor.

Kolektivnim ugovorom za zaposlene u „Luka Kotor“ A.D. Kotor broj 0302-2664 od 01.08.2023.godine prava, obaveze i odgovornosti zaposlenih iz rada i po osnovu rada, kao i međusobni odnosi zaposlenih i Poslodavca uređeni su u skladu sa Zakonom o radu, Opštim kolektivnim ugovorom i aktima Društva.

Novim Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta „Luka Kotor“ A.D. Kotor broj 0202-4493 od 22.12.2023.godine sistematizovano je 78 izvršilaca za 41 radno mjesto, uz ostavljenu mogućnost angažovanja 15 dodatnih zaposlenih na određeno vrijeme za potrebe povećanog obima posla u periodu sezone. Takva mogućnost je predviđena za sledeća radna mjesta: voditelj pilotskog čamca (+1), mornar pilotskog čamca (+1), lučki radnik (+4), službenik za naplatu veza (+2), radnik unutrašnje službe zaštite (+4), domaćica zgrade/terminala (+2), ronilac (+1).

Novim Pravilnikom obrazovani su osnovni organizacioni djelovi i nezavisni referati i utvrđen njihov djelokrug rada na način da su jasno podijeljene odgovornosti i ovlašćenja, izvršena podjela poslova po segmentima i podignut nivo upravljanja i kontrole poslovanja.

Operativnu organizacionu strukturu čine tri sektora i dvije nezavisne službe, i to: Sektor razvoja, prodaje i marketinga, Sektor lučkih usluga, Sektor zaštite, obezbjeđenja i održavanja, Služba računovodstva i Služba pravnih i opštih poslova.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Trenutno je u Društvu zaposleno ukupno 66 lica. Strukturu zaposlenosti po polu čini 52 zaposlena muškarca i 14 zaposlenih žena, dok se struktura zaposlenosti po nivou kvalifikacije obrazovanja zaposlenih za potrebe radnih mjesta čije poslove obavljaju može se opisati kao:

- 29 zaposlenih sa VII/1 nivoom kvalifikacije obrazovanja;
- 12 zaposlenih sa VI nivoom kvalifikacije obrazovanja;
- 22 zaposlena sa IV nivoom kvalifikacije obrazovanja;
- 3 zaposlena sa III nivoom kvalifikacije obrazovanja;

- **Vlasništvo i struktura kapitala**

Društvo je tokom 2018. godine izvršilo emisiju akcija pretvaranjem rezervi neraspoređene dobiti akumulirane iz prethodnih godina u akcijski kapital Društva. Postupak je započeo na Skupštini akcionara održanoj dana 18.05.2018. godine donošenjem odluke o pretvaranju rezervi u akcijski kapital i odluke o emisiji akcija po osnovu pretvaranja rezervi u akcionarski kapital.

Komisija za tržište kapitala je rješenjem o evidentiranju emisije akcija po osnovu pretvaranja rezervi u akcijski kapital broj 02/4e-10/2-18 od 14.06.2018. godine registrovala ovu emisiju akcija, a nakon toga je u Centralnom registru privrednih subjekata Poreske uprave registrovana i izmjena Statuta Društva sa promjenama na kapitalu u vidu uvećanja novčanog kapitala društva za 2.318.886,49 eura, čime je procedura dokapitalizacije okončana.

Nakon izvršene emisije akcija nominalna vrijednost kapitala Društva iznosi 3.312.369,85 €.

Vlasnička struktura Društva na osnovu Liste vlasnika hartija od vrijednosti Društva, izdate od strane Centralne Depozitarne Agencije AD Podgorica, na dan 31.12.2023. godine prikazana je u narednoj tabeli.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Tabela 2 .Vlasnička struktura „Luka Kotor“ A.D

R.B.	Vlasnik akcija	Br. akcija	Učešće %	Ukupna nominalna vrijednost (izraženo u €)
1.	Opština Kotor	785.246	56,97376	1.887.181,72
2.	Fond PIO	241.268	17,50527	579.839,38
3.	Zbirni Kastodi račun Crnogorske Komercijalne Banke	141.860	10,29269	340.932,14
4.	Zavod za zapošljavanje	80.922	5,87132	194.479,84
5.	Zbirni Kastodi račun Erste Banke	13.999	1,0157	33.643,80
5.	Zaposleni i građani	114.964	834.124	276.052,65
10.	VIP	200	0,01451	480,66
UKUPNO:		1.378.259	100	3.312.369,85

Privredno društvo „Luka Kotor“ A.D. Kotor:

1. Na dan 31.12.2023. godine ima nominalnu vrijednost kapitala Društva u iznosu od 3.312.369,85 €. Kapital je podijeljen na 1.378.259 običnih akcija. Vrijednost jedne akcije iznosi 2,4033€. U tabeli br.1. prikazana je vlasnička struktura prema jedinstvenom spisku akcionara - Lista vlasnika hartija od vrijednosti (Centralna Depozitarna Agencija Crne Gore) na dan 31.12.2023. godine. Nema ograničenja prenosa hartija od vrijednosti, ograničenja posjedovanja hartija od vrijednosti i/ili pribavljanja posebnih odobrenja od privrednog društva i/ili ostalih vlasnika hartija od vrijednosti.
2. Jeste osnivač i vlasnik 100% udjela u pomorsko - turističkoj agenciji „Kotor Mar“ d.o.o. Kotor, i osnivač i vlasnik 30% udjela u društvu „Montenegro Shorex“ d.o.o. Kotor.
3. Nema podake o vlasnicima hartija od vrijednosti koja daju posebna kontrolna prava.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

4. Nema sistem kontrolisanja sticanja akcija od strane zaposelnih u slučaju kada zaposleni ne vrše direktno svoja kontrolna prava.
5. Ograničenja prava glasa, kao što su, ograničenja prava glasa vlasnika određenog procenta hartija od vrijednosti ili određenog broja akcija, rokovi za ostvarivanje prava glasa ili u slučajevima kada su imovinska prava iz hartija od vrijednosti razdvojena od vlasništva nad tim hartijama od vrijednosti definisani su Zakonom o privrednim društvima. Iste odredbe sadržane su i u Statutu društva.
6. Nije upoznato sa sporazumima između akcionara koji mogu imati za posljedicu ograničenja prenosa hartija od vrijednosti i/ili glasačkih prava.
7. Vršiti imenovanja članova odbora direktora i izmjene osnivačkih akata shodno odredbama Zakona o privrednim društvima i Statutom društva.
8. Vršiti imenovanja članova odbora direktora i izmjene osnivačkih akata shodno odredbama Zakona o privrednim društvima i Statutom društva.
9. Ovlašćenja članova odbora direktora, a naročito u vezi sa emitovanjem akcija i otkupom emitovanih akcija, definisani su Zakonom.
10. Nema zaključene druge značajne sporazume u kojima je emitent ugovorna strana i koji proizvode pravno dejstvo, mijenjaju se ili okončavaju nakon preuzimanja emitenta po sprovođenju javne ponude za preuzimanje i njihovim pravnim dejstvima, osim ako su sporazumi po svojoj prirodi takvi da bi njihovo objavljivanje imalo značajne štetne posljedice po emitenta, pod uslovom da emitent nije izričito obavezan da objavi te podatke u skladu sa zakonom.
11. Nema zaključene sporazume između emitenta i članova odbora direktora ili zaposelnih kojima se ugovara plaćanje nadoknade u slučaju ostavke, prestanka mandata po drugom osnovu ili prestanka radnog odnosa članova odbora direktora ili zaposelnih ili kada radni odnos ovih lica prestaje usljed preuzimanja.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

2. ISTINIT PRIKAZ RAZVOJA, ANALIZE FINANSIJSKOG POLOŽAJA I REZULTATA POSLOVANJA PRAVNOG LICA I INFORMACIJE O ČLANOVIMA UPRAVNIH I NADZORNIH TIJELA

2.1. Analiza finansijskog položaja i rezultata poslovanja

Finansijski položaj pravnog lica, posmatran sa aspekta predmetnih analiza kvalifikuje se na jedan od sledećih načina: dobar, prihvatljiv ili loš.

Analiza finansijskog položaja obuhvata sledeće elemente:

- Najznačajnije pozicije bilansa stanja
- Najznačajnije pozicije bilansa uspeha
- Osnovni finansijski pokazatelji
- Osnovni nefinansijski pokazatelji
- Racio analiza

Tabela 3. Bilans stanja za period od 2021. – 2023. „Luka Kotor“ A.D. Kotor

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI/BILANS STANJA			
AKTIVA	2021	2022	2023
A. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL			
B. STALNA IMOVINA (003+008+016)	7,037,867	6,564,082	6,868,708
I NEMATERIJALNA ULAGANJA (004 do 007)	3,229,830	2,729,870	1,813,014
1. Ulaganja u razvoj			
2. Koncesije, patenti, licence i slična prava i ostala nematerijalna ulaganja	3,229,830	2,729,870	1,813,014
3. Goodwill			
4. Avansi za nematerijalna ulaganja i nematerijalna ulaganja u pripremi			
II NEKRETNINE, POSTROJENJA, OPREMA I BIOLOŠKA SREDSTVA (009+010+011+015)	3,520,516	3,464,690	4,450,789
1. Zemljište i objekti	3,146,698	3,113,391	4,082,498
2. Postrojenja i oprema	373,818	345,049	357,855
3. Ostala ugrađena oprema, alati i oprema (012+013+014)	0	0	0
3.2. Biološka sredstva			
3.3. Ostala nepomenuta materijalna stalna sredstva			
4. Avansi za nekretnine, postrojenja, opremu i biološka sredstva i nekretnine, postrojenja, oprema i biološka sredstva u pripremi		6,250	10,436
III DUGOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI I DUGOROČNA POTRAŽIVANJA (017 do 023)	287,521	369,522	604,905
1. Učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica	31	31	31

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

2. Dugoročni krediti matičnom i zavisnim pravnim licima			
3. Učešća u kapitalu kod pravnih lica (sem zavisnih pravnih lica)			
4. Dugoročni krediti pravnim licima kod kojih postoji učešće u kapitalu (sem zavisnih pravnih lica)			
5. Učešća u kapitalu koja se vrednuju metodom učešća			
6. Dugoročna finansijska ulaganja (dati krediti i hartije od vrednosti)	287,490	369,491	604,874
7. Ostali dugoročni finansijski plasmani i potraživanja			
C. ODLOŽENA PORESKA SREDSTVA			
D. OBRтна SREDSTVA (026+031+039+043+044)	1,006,247	2,688,218	4,524,285
I. ZALIHE (027 do 030)	201,779	1,453	2,047
1. Zalihe materijala (materijal za izradu, rezervni delovi, sitan inventar i auto gume)			
2. Nedovršena proizvodnja			
3. Gotovi proizvodi i roba			
4. Dati avansi	201,779	1,453	2,047
II. KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA (032 do 035)	92,852	562,733	995,190
1. Potraživanja od kupaca	65,876	491,441	823,989
2. Potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica	745		
3. Potraživanja od ostalih povezanih lica			
4. Ostala potraživanja (036+037+038)	26,231	71,292	171,201
4.1. Potraživanja za više plaćen porez na dobit			
4.2. Potraživanja po osnovu poreza na dodatu vrijednost	860		153,768
4.3. Ostala nepomenuta potraživanja	25,371	71,292	17,433
III. KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI (040 do 042)	161,684	0	0
1. Učešće u kapitalu zavisnih pravnih lica namenjeno trgovanju			
2. Otkupljene sopstvene akcije i otkupljeni sopstveni udjeli			
3. Ostali kratkoročni finansijski plasmani	161,684		
IV. GOTOVINA NA RAČUNIMA I U BLAGAJNI	549,932	2,124,032	3,527,048
V. STALNA SREDSTVA NAMJENJENA PRODAJI I SREDSTVA POSLOVANJA KOJE JE OBUSTAVLJENO			
E. AKTIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	1,386		44,850
F. UKUPNA AKTIVA (001+002+024+025+045)	8,045,500	9,252,300	11,437,843

ISKAZ O FINANSIJSKOJ POZICIJI/BILANS STANJA			
PASIVA	2021	2022	2023
A. KAPITAL (102+103+104+105+111+116)	4,024,997	5,309,855	7,192,118
I. OSNOVNI KAPITAL	3,312,370	3,312,370	3,312,370
II. NEUPLAĆENI UPISANI KAPITAL			
III. EMISIONA PREMIJA			
IV. REZERVE (106+107+108+109-110)	2,119,995	2,101,674	1,926,841
1. Zakonske rezerve			
2. Statutarne rezerve	320,680	320,680	216,492
3. Druge rezerve			
4. Pozitivne revalorizacione rezerve i nerealizovani dobiti po osn. fin. sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata	1,799,315	1,780,994	1,710,348

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

5. Negativne revalorizacije rezerve i nerealizovani gubici po osn. fin. sredstava i drugih komponenti ostalog sveobuhvatnog rezultata			
VI. NERASPOREDJENI DOBITAK ILI GUBITAK (112+113-114-115)	-1,407,368	-104,189	1,952,908
1. Neraspoređeni dobitak ranijih godina	1,705,749	1,705,749	52,489
2. Neraspoređeni dobitak tekuće godine		1,303,179	1,900,418
3. Gubitak ranijih godina	2,145,120	3,113,117	
4. Gubitak tekuće godine	967,997		
VIII. UČEŠĆE KOJE NE OBEZBJEĐUJE KONTROLU			
B. DUGOROČNA REZERVISANJA I DUGOROČNE OBAVEZE (118+122)	3,190,630	2,372,640	2,619,038
I. DUGOROČNA REZERVISANJA (119 do 121)	111,863	156,887	171,245
1. Rezervisanja za naknade i druge beneficije zaposlenih	89,170	132,984	171,245
2. Rezervisanja za troškove u garantnom roku			
3. Ostala dugoročna rezervisanja	22,693	23,903	
II. DUGOROČNE OBAVEZE (123+124)	3,078,767	2,215,753	2,447,793
1. Dugoročni krediti			890,944
2. Ostale dugoročne obaveze	3,078,767	2,215,753	1,556,849
C. ODLOŽENE PORESKE OBAVEZE	159,267	346,252	279,783
D. DUGOROČNI ODLOŽENI PRIHODI I PRIMLJENE DONACIJE			
E. KRATKOROČNA REZERVISANJA I KRATKOROČNE OBAVEZE (128+129)	614,360	1,142,923	1,234,615
I KRATKOROČNA REZERVISANJA			
II KRATKOROČNE OBAVEZE 130 do 137)	614,360	1,142,923	1,234,615
1. Obaveze po osnovu kredita i zajmova od lica koja nisu kreditne institucije	500,000	911,644	911,644
2. Obaveze po osnovu kredita od kreditnih institucija			109,056
3. Primljeni avansi, depoziti i kaucije	590	265	588
4. Obaveze prema dobavljačima	61,974	176,198	19,472
5. Obaveze po menicama			
6. Obaveze prema matičnom i zavisnim pravnim licima			
7. Obaveze prema ostalim povezanim licima			
8. Ostale obaveze iz poslovanja i ostale kratkoročne obaveze (138 do 142)	51,796	54,816	193,855
8.1. Ostale obaveze iz poslovanja	47,872	47,872	170,014
8.2. Ostale kratkoročne obaveze	3,924	1,476	3,463
8.3. Obaveze po osnovu poreza na dodatu vrijednost i ostalih javnih prihoda		5,468	
8.4. Obaveze po osnovu poreza na dobit			20.378
8.5. Obaveze po osnovu sredstava namjenjenih prodaji i sredstava poslovanja koje je obustavljeno			
F. PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA	56,246	80,630	112,289
G. UKUPNA PASIVA (101+117+125+126+127+143)	8,045,500	9,252,300	11,437,843

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Tabela 4 .Bilans uspjeha za period 2021. - 2023. „Luka Kotor“ A.D. Kotor

ISKAZ O UKUPNOM REZULTATU/BILANS USPJEHA	2021	2022	2023
1. Prihodi od prodaje - neto prihod	480,989	4,001,702	4,545,759
2. Promjena vrijednosti zaliha gotovih proizvoda i nedovršene proizvodnje			
3. Prihodi od aktiviranja učinaka i robe			
4. Ostali prihodi iz poslovanja	459,181	119,924	259,982
a) Ostali prihodi iz redovnog poslovanja	17,033	103,220	204,502
b) Ostali prihodi iz poslovanja	12,696	16,704	55,480
c) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine	429,452		
5. Troškovi poslovanja (209+210)	814,829	1,278,175	1,127,757
a) Nabavna vrijednost prodane robe i troškovi materijala	46,410	92,029	89,088
b) Ostali troškovi poslovanja (rezervisanja i ostali poslovni rashodi)	177,086	595,939	677,216
c) Amortizacija	591,333	590,207	361,453
6. Troškovi zarada, naknada zarada i ostali lični rashodi	1,080,635	1,389,139	1,663,259
a) Neto troškovi zarada, naknada zarada i lični rashodi	711,175	1,028,898	1,212,573
b) Troškovi poreza i doprinosa (214 do 216)	369,460	360,241	450,686
1/ Troškovi poreza	80,091	99,377	134,272
2/ Troškovi doprinosa za penzije	132,221	241,825	294,139
3/ Troškovi doprinosa	157,148	19,039	22,275
7. Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja imovine (osim finansijske)	0	0	7,763
a) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja stalne imovine (osim finansijske)			7,763
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja obrtno imovine (osim finansijske)			
8. Ostali rashodi iz poslovanja	146,937	27,622	134,470
I. Poslovni rezultat (201+202+203+204-208-211-217-220)	-1,102,231	1,426,690	1,872,494
9. Prihodi po osnovu učešća u kapitalu (223 do 225)	0	0	0
a) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu zavisnih pravnih lica			
b) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu ostalih povezanih pravnih lica			
c) Prihodi po osnovu učešća u kapitalu nepovezanih pravnih lica	0		
10. Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova (kamate, kursne raz. i efekti ugovor. zaštite) (227 do 229)	0	0	0
a) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od matičnog i zavisnih pravnih lica			
b) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od ostalih povezanih pravnih lica			
c) Prihodi od ostalih finansijskih ulaganja i zajmova od nepovezanih pravnih lica			
11. Ostali prihodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (231 do 233)	7,433	15,605	19,631
a) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od matičnog i zavisnih pravnih lica			
b) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od ostalih povezanih pravnih lica			
c) Finansijski prihodi po osnovu tekućih potraživanja od nepovezanih pravnih lica	7,433	15,605	19,631
12. Vrijednosno usklađivanje kratkoročnih fin. sredstava i fin. ulaganja koji su dio obrtno imovine (235-236)	143,473	23,231	-18,067

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

a) Prihodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratk. fin. sredstava i fin. ulaganja koji su dio obrtne imovine	153,047	28,699	520
b) Rashodi po osnovu vrijednosnog usklađivanja kratk. fin. sredstava i fin. ulaganja koji su dio obrtne imovine	9,574	5,468	18,587
13. Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite (238 do 240)	1,280	15,860	37,887
a) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa matičnim i zav. pravnim licima			
b) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa drugim povezanim licima			
c) Rashodi po osnovu kamata, kursnih razlika i drugih efekata ugovorene zaštite po osnovu odnosa sa nepovezanim licima	1,280	15,860	37,887
II. Finansijski rezultat (222+226+230+234-237)	149,626	22,976	-36,323
III. Rezultat iz redovnog poslovanja prije oporezivanja (221+241)	-952,605	1,449,666	1,836,171
IV. Neto rezultat poslovanja koje je obustavljeno			
V. Rezultat prije oporezivanja (242+243)	-952,605	1,449,666	1,836,171
14. Poreski rashod perioda (246+247)	15,392	164,807	153,438
1. Tekući porez na dobit			-46,091
2. Odloženi poreski rashodi ili prihodi perioda	15,392	164,807	20,378
15. Dobitak ili gubitak nakon oporezivanja (244-245)	-967,997	1,284,859	1.882.262
VI. BRUTO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM	0	0	0
1. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu nekretnina, postrojenja, opreme, nematerijalnih ulaganja i bioloških sredstava			
2. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu preračuna finansijskih izvještaja inostranog poslovanja			
3. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu ulaganja u vlasničke instrumente kapitala			
4. Promjene aktuarskih dobitaka i gubitaka po osnovu planova def. naknada aktuarskih dobitaka (ili gubitaka) u vezi sa def. planovima penz. naknada			
5. Promjene učešća u ostalom sveobuhvatnom rezultatu pridruženog društva			
6. Promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka po osnovu instrumenata zaštite neto ulaganja u inostrano poslovanje			
7. Promjene revalorizacionih rezervi po osnovu hedžinga tokova gotovine			
8. Ostale promjene nerealizovanih dobitaka i gubitaka			
VII. ODLOŽENI PORESKI RASHODI ILI PRIHODI PERIODA U VEZI SA DRUGIM STAVKAMA REZULTATA /POVEZANIM SA KAPITALOM/			
VIII. NETO REZULTAT DRUGIH STAVKI REZULTATA /POVEZANIH SA KAPITALOM/ (249-258)	0	0	0
IX. NETO SVEOBUHVAJNI REZULTAT (248-259)	-967,997	1,284,859	1.882.262
X. ZARADA PO AKCIJI			
1. Osnovna zarada po akciji			
2. Umanjena (razvodnjena) zarada po akciji			
XI. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA VLASNICIMA MATIČNOG PRAVNOG LICA			
XII. NETO REZULTAT KOJI PRIPADA UČEŠĆIMA KOJI NE OBEZBJEĐUJU KONTROLU			

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

- **Pokazatelj ekonomičnosti**

Tabela 5. Ekonomičnost ukupnog poslovanja

<i>Ekonomičnost ukupnog poslovanja</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Ukupni prihodi</i>	<i>1.100.650</i>	<i>4.165.930</i>	<i>4.825.892</i>
<i>Ukupni rashodi</i>	<i>2.053.255</i>	<i>2.716.264</i>	<i>2.989.723</i>
<i>Ukupni prihodi / Ukupni rashodi</i>	<i>0,54</i>	<i>1,53</i>	<i>1,61</i>

Ekonomičnost ukupnog poslovanja = Ukupni prihodi / Ukupni rashodi

Ekonomičnost ukupnog poslovanja je najopštiji pokazatelj ekonomičnosti, jer stavlja u odnos ukupno ostvarene prihode sa ukupnim nastalim rashodima. Ovaj pokazatelj bi trebao biti znatno veći od 1 jer bi to značilo da su prihodi nadmašili rashode i da se realizacijom poslovnih učinaka ostvaruje prostor za proširenu reprodukciju što je uslov rasta i razvoja poslovnog subjekta. Ukoliko bi pokazatelj ekonomičnosti bio jednak 1 to bi značilo da se ostvarenim prihodima uspjelo pokriti rashode, a što kao rezultat poslovanja nije zadovoljavajući nivo. U 2023. godini vrijednost ovog bilježi povećanje u odnosu na prethodnu godinu i za 0,61 prelazi referentu vrijednost.

Ekonomičnost redovnog poslovanja = Poslovni prihodi / Poslovni rashodi

Tabela 6. Ekonomičnost redovnog poslovanja

<i>Ekonomičnost redovnog poslovanja</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Poslovni prihodi</i>	<i>940.170</i>	<i>4.121.626</i>	<i>4.805.741</i>
<i>Poslovni rashodi</i>	<i>1.895.464</i>	<i>2.667.314</i>	<i>2.791.016</i>
<i>Poslovni prihodi / Poslovni rashodi</i>	<i>0.50</i>	<i>1.55</i>	<i>1.72</i>

Ovaj koeficijent je u stvari podkategorija koeficijenta ekonomičnosti ukupnog poslovanja koji tretira poslovne prihode i poslovne rashode. Riječ je o jednom od takozvanih parcijalnih pokazatelja ekonomičnosti koji tretira određene kategorije na osnovu kojih je moguće sagledati uticaj parcijalnih ekonomičnosti na ukupnu ekonomičnost poslovanja.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Analogno pokazatelju ukupnog poslovanja I ovaj pokazatelj bilježi povećanje vrijednosti u odnosu na 2023. godinu.

Vrijednost ekonomskih pokazatelja bilježi rast u 2023. godini. Ovakav trend je nastao kao posljedica povećanja ukupnih i poslovnih prihoda (koji imaju najveći udio u ukupnim prihodima)

- **Pokazatelj likvidnosti**

Pokazatelj likvidnosti predstavlja sposobnost preduzeća da podmiri svoje dospjele kratkoročne obaveze u toku trajanja poslovnog ciklusa.

Tabela 7. Koeficijent trenutne likvidnosti

<i>Koeficijent trenutne likvidnosti</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Gotovina i gotovinski ekvivalenti</i>	<i>549.932</i>	<i>2.124.032</i>	<i>3.527.048</i>
<i>Kratkoročne obaveze</i>	<i>614.360</i>	<i>1.142.923</i>	<i>1.234.615</i>
<i>Gotovina i gotovinski ekvivalenti / Kratkoročne obaveze</i>	<i>0,90</i>	<i>1,86</i>	<i>2,86</i>

Koeficijent trenutne likvidnosti = Gotovina i gotovinski ekvivalenti / Kratkoročne obaveze

Koeficijent trenutne likvidnosti pokazuje kolika je pokrivenost kratkoročnih obaveza novčanim sredstvima, tj. sposobnost da se izmire obaveze u trenutku kada se posmatra isti tj. kada su novčana sredstva kojim poslovni subjekt raspolaže bez ograničenja u trenutku sagledavanja mogućnosti izmirenja prispjelih obaveza jednaka ili veća od obaveza onda se može reći da je preduzeće likvidno.

Tabela 8. Koeficijent tekuće likvidnosti

<i>Tekuća likvidnost</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Angažovana obrtna sredstva</i>	<i>1.006.247</i>	<i>2.688.218</i>	<i>4.524.285</i>
<i>Kratkoročne obaveze</i>	<i>614.360</i>	<i>1.142.923</i>	<i>1.234.615</i>
<i>Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze</i>	<i>1,64</i>	<i>2,35</i>	<i>3,66</i>

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Tekuća likvidnost = Angažovana obrtna sredstva / Kratkoročne obaveze

Tekuća likvidnost predstavlja pokazatelj koji izražava sposobnost preduzeća da iz tekućih kratkoročnih izvora (gotovina, kratkoročni vrjednosni papiri, potraživanja i zalihe) pokriva kratkoročne (prispjele) obaveze. Referentna vrijenost ovog pokazatelja je 1. U 2023. godini ova vrijenost je daleko iznad referentne vrijednosti.

Tabela 9. Koeficijent ubrzane likvidnosti

<i>Koeficijent ubrzane likvidnosti</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina</i>	<i>804.468</i>	<i>2.686.765</i>	<i>4.522.238</i>
<i>Kratkoročne obaveze</i>	<i>614.360</i>	<i>1.142.923</i>	<i>1.234.615</i>
<i>Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze</i>	<i>1,31</i>	<i>2,35</i>	<i>3,66</i>

Koeficijent ubrzane likvidnosti = Kratkoročna potraživanja, plasmani i gotovina / Kratkoročne obaveze

Kod ovog pokazatelja se za izmirenje obaveza koriste najlikvidnija sredstva preduzeća a to su novčana sredstva i kratkoročna potraživanja. Vrijednost ovog pokazatelja bi trebala da bude 1 ili veća od 1, ali ne previsok, jer bi to ukazivalo na visok nivo gotovine koji bi zahtjevao promjene u smislu unapređenja upravljanja gotovinom i mjenjanje kreditne politike. Ovim koeficijentom se izražava sposobnost preduzeća da iz tekućih tj. kratkoročnih izvora pokriva obrtna, odnosno tekuća sredstva.

Pokazatelji likvidnosti bilježe trend rasta u 2023. godini. Na osnovu navednih stavki bilansa stanja od 2021. godine do 2023. godine, pokazatelji likvidnosti poslovanja za navedeni period su iznad od 1, što ukazuje na to da u cjelokupnom posmatranom periodu preduzeće sposobno da podmiri dospjele obaveze novčanim sredstvima ili iz tekućih kratkoročnih izvora.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Tabela 10. Koeficijent finansijske stabilnosti

<i>Koeficijent finansijske stabilnosti</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Stalna imovina</i>	<i>7.037.867</i>	<i>6.564.082</i>	<i>6.868.708</i>
<i>Kapital</i>	<i>4.024.997</i>	<i>5.309.855</i>	<i>7.192.118</i>
<i>Dugoročne obaveze</i>	<i>3.078.767</i>	<i>2.215.753</i>	<i>2.447.793</i>
<i>Stalna imovina / (Kapital + Dugoročne obaveze)</i>	<i>0,99</i>	<i>0,87</i>	<i>0,71</i>

Koeficijent finansijske stabilnosti = Stalna imovina / (Kapital + Dugoročne obaveze)

Koeficijent finansijske stabilnosti se izračunava stavljanjem u odnos stalne imovine i kapitala uvećanog za dugoročne obaveze. Ovaj koeficijent pokazuje koliko dugoročnih izvora koje čine kapital i dugoročne obaveze je vezano za stalnu imovinu. Vrijednost koeficijenta finansijske stabilnosti je potrebno da bude manji od 1. Ukoliko je ovaj koeficijent manji od 1 to znači da se dugotrajnim izvorima finansira sva dugoročna imovina i da se dio dugoročnih izvora koristi za finansiranje kratkoročne imovine.

Koeficijent finansijske stabilnosti akcionarskog društva „Luka Kotor“ A.D. Kotor na dan 31.12. od 2021. godine do 2023. godine, pokazuje vrijednost manju od 1, što ukazuje na to da u cjelokupnom posmatranom periodu Društvo iz dugoročnih izvora može finansirati svu dugoročnu imovinu.

- **Pokazatelji zaduženosti**

Tabela 11. Koeficijent zaduženosti

<i>Koeficijent zaduženosti</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Ukupne obaveze</i>	<i>3.804.990</i>	<i>3.515.563</i>	<i>3.853.653</i>
<i>Ukupna imovina</i>	<i>8.045.500</i>	<i>9.252.300</i>	<i>11.437.843</i>
<i>Ukupne obaveze / Ukupna imovina</i>	<i>0,47</i>	<i>0,38</i>	<i>0,34</i>

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Koeficijent zaduženosti = Ukupne obaveze / Ukupna imovina

Koeficijent zaduženosti se izračunava stavljanjem u odnos ukupnih obaveza i ukupne imovine i pokazuje da li, i u kojoj mjeri se dio imovine finansira iz pozajmljenih izvora. Stepenn zaduženosti pokazuje sposobnost preduzeća da pokrije sve svoje obaveze prema kreditorima i investitorima. Veći stepenn zaduženosti ujedno znači i veći rizik ulaganja u preduzeće. Kritična vrijednost je 0,5 a poželjno bi bilo da je i manji, što znači da je udio obaveza u odnosu na ukupnu aktivu 50%. U izvještajnoj 2023. godini je došlo do smanjenja vrijednosti koeficijenta zaduženosti u odnosu na prethodnu godinu kao posljedica povećanja vrijednosti imovine Društva.

Tabela 12. Koeficijent finansijskog leveridža

<i>Koeficijent finansijskog leveridža</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Ukupne obaveze</i>	<i>3.804.990</i>	<i>3.515.563</i>	<i>3.853.653</i>
<i>Ukupan kapital</i>	<i>4.024.997</i>	<i>5.309.855</i>	<i>7.192.118</i>
<i>Ukupne obaveze / Ukupan kapital</i>	<i>0,95</i>	<i>0,66</i>	<i>0,54</i>

Koeficijent finansijskog leveridža = Ukupne obaveze / Ukupan kapital

Koeficijent finansijskog leveridža pokazuje u kojoj mjeri se upotrebljavaju pozajmljeni izvori (kratkoročni i dugoročni) da bi se povećao obim proizvodnje a time i obim prodaje i prihoda. Izračunava se stavljanjem u odnos ukupnih obaveza - duga i ukupnog kapitala.

Tabela 13. Faktor zaduženosti

<i>Faktor zaduženosti</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Ukupne obaveze</i>	<i>3.804.990</i>	<i>3.515.563</i>	<i>4.853.653</i>
<i>Neraspoređena dobit + Amortizacija</i>	<i>2.297.082</i>	<i>3.599.135</i>	<i>2.314.360</i>
<i>Ukupne obaveze / (Neraspoređena dobit + Amortizacija)</i>	<i>1,66</i>	<i>0,98</i>	<i>1,67</i>

Faktor zaduženosti = Ukupne obaveze / Neraspoređena dobit + Amortizacija

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Faktor zaduženosti pokazuje koliko bi godina trebalo uz postojeće uslove poslovanja i ostvarivanja dobiti uvećane za amortizaciju da preduzeće podmiri svoje ukupne obaveze. Izračunava se kao odnos ukupnih obaveza Društva i nerasporedjene dobiti uvećane za amortizaciju. Poželjno je da isti bude što manji, i iznos manjeg faktora zaduženosti znači veću sigurnost poslovanja.

Na osnovu pokazatelja zaduženosti, finansijski položaj akcionarskog društva „Luka Kotor“ A.D. Kotor na dan 31.12. za period od 2021. do 2023. pokazuje da preduzeće nije zaduženo (vrijednost faktora zaduženosti od 3,5 se uzima kao referentna vrijednost i poželjno je da bude manji od navedene vrijednosti).

- **Pokazatelj profitabilnosti**

Pokazatelj profitabilnosti predstavlja uspješnost poslovanja preduzeća, tj. ukupnu likvidnost preduzeća, upravljanje imovinom i dugom a sve radi ostvarivanja profita.

Tabela 14. EBIT

EBIT	2021	2022	2023
Poslovni prihodi	940.170	4.104.922	4.750.261
Poslovni rashodi	1.895.464	2.521.352	2.668.873
	-955.294	1.583.570	2.081.388

Tabela 15. EBTDA

EBITDA	2021	2022	2023
Rezultat prije oporezivanja	-955.294,00	1.583.570,00	2.081.388,00
Rashodi kamata	1280	0	0
Amortizacija	591.333	590.207	361.453
Rezultat prije op +Kamate + Amortizacija	-362.681	2.173.777	2.442.841

Ovi pokazatelji u 2022. i 2023. godini imaju pozitivne vrijednosti. U 2021. godini vrijednost ovih pokazatelja je bila negativna usljed narušenog poslovanja koje je bilo prouzrokovano krizom u poslovanju zbog pandemije virusa COVID 19. Za

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

razliku od prethodnog perioda finansijski položaj akcionarskog društva „Luka Kotor“ A.D. Kotor na dan 31.12.2022. godine, na osnovu navednih stavki bilansnih pokazatelja je daleko bolji.

Grafikon 1. Pokazatelji profitabilnosti

Tabela 16. Stopa prinosa sredstava

Stopa prinosa sredstava (ROA)	2021	2022	2023
Neto rezultat	-967.997	1.284.859	1.882.262
Ukupna imovina	8.045.500	9.252.300	11.437.843
Neto rezultat / Ukupan sopstveni kapital	-0.12	0.14	0.16

Stopa povrata aktive (ROA) = Neto rezultat / Ukupna imovina

Prinos na ukupno angažovana sredstva, dobija se tako što se neto dobit podijeli sa ukupnom aktivom. Ovaj pokazatelj govori o tome koliko je menadžment firme efikasan u upravljanju aktivom da bi ostvario što veću dobit, odnosno koliko firma zarađuje na investirani kapital. Što je ROA koeficijent veći, to je bolje, jer investitorima govori da firma zarađuje više uz manje investiranje.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Tabela 17. Stopa prinosa na kapital

<i>Stopa prinosa na kapital (ROE)</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Neto rezultat</i>	<i>-967.997</i>	<i>1.284.859</i>	<i>1.882.262</i>
<i>Kapital</i>	<i>4.024.997</i>	<i>5.309.855</i>	<i>6.192.118</i>
<i>Neto rezultat / Ukupan sopstveni kapital</i>	<i>-0.24</i>	<i>0.24</i>	<i>0.26</i>

Prinos na kapital (ROE) =Neto rezultat / Ukupan sopstveni kapital

Prinos na kapital dobija se stavljanjem u odnos neto rezultata (dobiti) sa ukupnim sopstvenim kapitalom. Ovaj koeficijent pokazuje kolika dobit se ostvaruje na uloženi akcionarski kapital, odnosno koliko će kompanija zaraditi angažovanjem uložениh sredstava akcionara. Veliki obrt imovine pokazuje da preduzeće ima kvalitetniju imovinu koja služi u poslovne svrhe, cijela imovina je aktivna što znači da nema "mrtvih" potraživanja, zaliha ili druge imovine. Ovaj koeficijent je pogodan za upoređivanje profitabilnosti kompanija u istoj grani.

Finansijski položaj akcionarskog društva „Luka Kotor“ A.D. Kotor na dan 31.12.2023. godine, na osnovu navednih stavki bilansa stanja i uspjeha od 2021. do 2023. godine, pokazuje da vrijednosti pokazatelja ROA i ROE tj. stope prinosa na kapital i stope prinosa na imovinu pokazuju pozitivan trend, na približno istim nivou, odnosno da je Društvo ušlo u fazu oporavka poslovanja nakon krize koja je prouzrokovana pandemijom virusa COVID 19.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

- **Pokazatelj aktivnosti**

Pokazatelj aktivnosti predstavlja efikasnost i sigurnost upravljanja imovinom i izvorima.

Tabela 18. Obrt potraživanja

<i>Obrt potraživanja</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>Prihodi od prodaje</i>	<i>480.989</i>	<i>4.001.702</i>	<i>4.545.759</i>
<i>Prosječna potraživanja od kupaca</i>	<i>49.662</i>	<i>278.658</i>	<i>657.715</i>
<i>Prihodi od prodaje / Prosječna potraživanja od kupaca</i>	<i>9.69</i>	<i>14.36</i>	<i>6.91</i>

Obrt potraživanja = Prihodi od prodaje / Prosječna potraživanja od kupaca

Obrt potraživanja se izračunava stavljanjem u odnos prihoda od prodaje i prosječnog potraživanja od kupaca i pokazuje koliko se puta u prosjeku naplaćuju potraživanja od kupaca u toku jedne godine.

Tabela 19. Dani vezivanja potraživanja

<i>Dani vezivanja potraživanja</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
<i>365</i>	<i>365</i>	<i>365</i>	<i>365</i>
<i>Obrt potraživanja</i>	<i>9,685154795</i>	<i>13,31756254</i>	<i>6,911441886</i>
<i>365 / Obrt potraživanja</i>	<i>37,69</i>	<i>27,41</i>	<i>52,81</i>

Dani vezivanja potraživanja = 365 / Obrt potraživanja

Dani vezivanja potraživanja predstavljaju prosječni period naplate koji se dobija kada se broj dana u godini podjeli sa koeficijentom obrta i ovim putem se pokazuje podatak o broju dana koji prođe od trenutka prodaje do trenutka naplate potraživanja od kupaca. Veća potraživanja od kupaca, po pravilu, znače manje novca na žiro-računu.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Tabela 20. Obrt zaliha

Obrt zaliha	2021	2022	2023
Trošak prodatih proizvoda	46.410	92.029	89.088
Prosječne zalihe	101.137	101.616	1.750
Trošak prodatih proizvoda / Prosječne zalihe	0.46	0.91	50.91

Obrt zaliha = Trošak prodatih proizvoda (usluga) / prosječne zalihe

Obrt zaliha pokazuje koliko se puta prosječno godišnje zalihe obrnu u preduzeću. Takođe, pokazuje na koliko eura troška prodatih proizvoda 1 euro ostaje vezan u zalihama na kraju godine.

Tabela 21. Dani vezivanja zaliha

Dani vezivanja zaliha	2021	2022	2023
365	365	365	365
Obrt zaliha	0,458880237	0,905654621	50,90742857
365 / Obrt zaliha	795,41	403,02	7,17

Dani vezivanja zaliha = 365 / Obrt zaliha

Obrt vezivanja zaliha pokazuje koliko dana je u prosjeku potrebno preduzeću da proda svoje zalihe i pretvori ih u prihod. Što je brži obrt zaliha, to se skraćuje broj dana vezivanja zaliha.

Osnovni nefinansijski pokazatelji

Pod rezultatima poslovanja (kvalitativnim pokazateljima poslovanja) Luke Kotor A.D. podrazumjevamo pored finansijskih i nefinansijske pokazatelje (naturalne - kvalitet proizvoda, kvalitet usluge) - predstavljene kroz kvantitativne parametre, tačnije promet putnika i brodova .

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

U luku Kotor je u 2023. godini uplovilo 434 broda sa ukupno 505.076 putnika. Takođe uplovile su i 1.086 jahte sa ukupno 3.259 putnika.

Tabela 22 . Rekapitulacija brodova i putnika za period 01.01.2023.-31.12.2023.godine

2023 MJESEC	BRODOVI					PUTNICI		
	putnički	vojni	ostalo	UKUPNO	jahte	putnički	jahte	UKUPNO
januar	1			1	2	2482	3	2485
februar	2	1		3	5	95	6	101
mart	7			7	17	1152	36	1188
april	27	1		28	40	31644	91	31735
maj	56			56	108	68016	326	68342
jun	68			68	154	73184	567	73751
jul	61			61	226	80249	899	81148
avgust	66			66	252	88272	868	89140
septembar	63			63	203	64204	552	64756
oktobar	60			60	62	77199	179	77378
novembar	18			18	4	18482	7	18489
decembar	3			3	13	97	1	98
ukupno	432	2		434	1086	505076	3535	508611

Na osnovu podataka iz *Tabele 22.* najveći broj dolazaka brodova imali smo u periodu maj – oktobar 2023. godine kada je ostvareno 374 uplovljavanja, što čini 86 % od ukupnog broja dolazaka.

Od ukupno ostvarenih dolazaka najveći broj ostvarili su MSC Sinfonia, MSC Lirica, MSC Armonia, MSC Splendida (58 dolazaka), Norwegian Epic, Norwegian Star, Norwegian Gem (16 dolazaka), I brodovi Le Lyrial, Le Jacques Cartier, Le Bougainville, Le Ponant (18 dolazaka), kao i brodovi Athena, Arethusa (29 dolazaka).

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Tabela 23. Broj ostvarenih dolazaka po brodovima

R. Br.	Kompanije	Broj dolazaka	Broj putnika	Brodovi
1	AIDA Cruises	14	31978	AIDAblu
2	Arsenal doo	1	39	Azzurro
3	Artania Gmb H	2	2045	Artania
4	Bella Barca doo	1	21	Bella
5	Borealis Cruise Limited	1	937	Borealis
6	Brodarstvo Marasovic	1	28	Cristal
7	Carnival Cruise Line	1	2107	Carnival Pride
8	Celebrity cruises	19	48437	Celebrity Beyond, Celebrity Constellation. Celebrity Infinity
9	Compagnie du Ponant	18	3121	Le Bougainville, Le Lyrial, Le Jacque Cartier
10	Compagnie Francaise de Croisimere	1	288	Renaissance
11	Costa Crociere	7	15473	Costa Deliziosa
12	Cristal Serenity LTD	1	169	Crystal Serenity
13	CroisiEurope	20	3038	La Belle de L'Adriatique
14	Dream one shipping inc	7	325	Monet
15	Eleganza cruising doo	4	122	Lady Eleganza
16	Ercegovic lanterna	1	34	Amore
17	Fred.Olsen Cruises	1	1114	Bolette
18	GCCL	29	1262	Athena, Arethusa
19	HAL Antillen NV	2	3969	Oosterdam
20	Hapag Lloyd Cruises	1	478	Europa 2
21	Jeran doo	1	36	Aurelia
22	Maestral Wind CS Inc	1	22	Klara
23	Makaus doo	7	238	Stella Maris
24	MS Amadea Shipping LTD	1	520	Amadea
25	MSC	58	128049	MSC Armonia, MSC Lirica, MSC Sinfonia, MSC Splendida
26	Mystic Cruises SA	1	85	World Navigator
27	Norwegian cruise line	16	43908	Norwegian Epic, Norwegian Gem, Norwegian Star
28	Obrt Zeravica	1	35	Solaris

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

29	Oceania Cruises	13	11927	Marina, Nautica, Oceania Vista, Riviera, Sirena
30	Orkan doo	1	30	Relax
31	Pelorus doo	1	36	Bellezza
32	Princess cruise line	10	34013	Enchanted Princess, Island Princess
33	Regent Seven Seas cruises	6	3625	SS Grandeur, SS Voyager, SS Splendor, SS Navigator
34	Ritz-Carlton Yacht Collection	3	893	Evrima
35	Royal Caribbean INC	14	45641	Enchantment of the Seas, Explorer of the Seas
36	Scenic Cruise Line	6	764	Emerald Azzurra, Emerald Sacara, Scenic Eclipse II
37	Sea Cloud Cruises	6	346	Sea Cloud, Sea Cloud II
38	Sea Dream Yacht Club	6	553	Sea Dream I, Sea Dream II
39	Sea lion ten limited	1	134	Ocean Odyssey
40	Seabourn cruise line ltd	7	3425	Seabourn Encore, Seabourn Quest
41	Seko doo	1	26	Karizma
42	Silversea	9	5041	Silver Nova, Silver Moon, Silver Spirit
43	SP cruises vessel (AJ) LTD	22	12938	Azamara Journey, Azamara Onward, Azamara Pursuit, Azamara Quest
44	SPV R Clipper LTD	13	2509	Royal Clipper, Star Flyer
45	Tajna mora doo	5	253	Adriatica
46	The World residences at sea	1	141	The World
47	TUI AG and RCCL	4	10810	Mein Schiff 5
48	TUI UK limited	25	46258	Marella Explorer, Marella Explorer 2
49	U.T.O. Adria tours	12	285	Excellence Adria
50	Variety Cruises	2	109	Variety Voyager
51	Viking Ocean Cruises	26	23507	Viking Jupiter, Viking Neptune, Viking Saturn, Viking Sea, Viking Sky, Viking Star, Viking Venus
52	Virgin Voyages	8	10430	Resilient Lady
53	Windstar cruises	12	3504	Wind Surf
54	vojni	2		vojni brodovi Italije i Francuske
UKUPNO		434	505.076	

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

U Tabeli 24. Dat je prikaz ostvarenih dolazaka brodova po agentima. Najveći procenat agentura ostvarila je agencija "Allegra" (45,21%), zatim "Boka Adriatic" (42,44 %), Adriamar (5,44 %), Jadroagent (3,70 %), BCM (5,52%)

Tabela 24. Procenat ostvarenih dolazaka po agentima

R. Br.	Agenti	Broj dolazaka brodova	%	Broj putnika	%	BRT	%	LOA	%	Prihod	%
1	Adriamar	57	13,13	16.069	3,18	1.137.400	5,61	7.074,70	8,26	208256,78	5,44
2	Allegra	154	35,48	253.443	50,18	9.322.134	45,99	37.292,12	43,52	1730494,26	45,21
3	BCM	26	5,99	23.507	4,65	1.243.892	6,14	5.930,20	6,92	211458,06	5,52
4	Boka Adriatic	155	35,71	208.081	41,20	8.404.859	41,47	32.216,40	37,60	1624583,41	42,44
5	Jadroagent	42	9,68	3.976	0,79	161.006	0,79	3.170,43	3,70	52963,14	1,38
		434	100	505.076	100	20.269.291	100	85.683,85	100	3827755,65	100,00

Racio pokazatelji

Racio analiza predstavlja osnovni instrument za procjenu finasijske pozicije i potencijala preduzeća. Stavljanjem u odnos logički povezanih cjelina iz finasijskih izvještaja (Bilans stanja i Bilans uspjeha), dolazi se do rezultata uspostavljenih relacija koji za cilj imaju ocjenu stanja i aktivnosti preduzeća.

Tabela 25. Sumarni pregled pokazatelja

POKAZATELJI	2021	2022	2023
Ekonomičnost ukupnog poslovanja	0,54	1,53	1,61
Ekonomičnost redovnog poslovanja	0,50	1,55	1,72
Koeficijent tekuće likvidnosti	1,64	2,35	3,66
Koeficijent trenutne likvidnosti	0,90	1,86	2,86
Koeficijent ubrzane likvidnosti	1,31	2,35	3,66
Koeficijent finasijske stabilnosti	0,99	0,87	0,71
Pokrivenost troškova kamatama	-861,12	89,96	49,42
Neto profitna marža (A)	-2,01	0,32	0,41
Neto profitna marža (B)	-0,88	0,31	0,39

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Participacija troškova kamate u ukupnim rashodima	0,06	0,58	1,27
Participacija troškova kamate u ukupnim приходima	0,12	0,38	0,79
Koeficijent zaduženosti	0,47	0,38	0,34
Koeficijent finansijskog leveridža	0,95	0,66	0,54
Faktor zaduženosti	1,66	0,98	1,67
EBIT	-955.294 €	1.583.570 €	2.081.388 €
EBITDA	-362.681 €	2.173.777 €	2.442.841 €
Stopa prinosa na kapital (ROE)	-0,24	0,24	0,26
Stopa prinosa na sredstva (ROA)	-0,12	0,14	0,16
Obrt potraživanja	9,69	14,36	6,91
Dani vezivanja potraživanja	37,69	25,42	52,81
Obrt zaliha	0,46	0,91	50,91
Obrt vezivanja zaliha	795,41	403,02	7,17

Ekonomski ciljevi i zadaci su dio ukupnih ciljeva i zadataka preduzeća. Efikasnost poslovanja preduzeća je upravo proporcionalna ostvarenim rezultatima. Veći rezultati podrazumijevaju i veću efikasnost pod uslovom da su ulaganja za te rezultate ostala ista ili nisu povećana u većem obimu od obima rezultata.

Zbog nemogućnosti sintetičkog, zbirnog izraza efikasnosti poslovanja teorija i praksa ekonomije preduzeća afirmišu određene ekonomske principe poslovanja preduzeća. Najznačajniji principi su: produktivnost, ekonomičnost i rentabilnost.

Ekonomičnost predstavlja jedan od širih instrumenata kontrole ekonomske uspješnosti poslovanja preduzeća, jer ona održava odnos preduzeća prema ukupnim troškovima. Ekonomičnost predstavlja ekonomski princip poslovanja preduzeća koji obezbjeđuje maksimalan proizvodni rezultat uz minimalno trošenje elemenata proizvodnje.

Smisao kontrole putem ekonomičnosti jeste identifikovanje mjesta u preduzeću u kojima se dolazi do povećanih troškova, nesprovođenja propisanih principa poslovanja, kao i neefikasnosti poslovanja. Ostvarenje većih rezultata uz smanjeno trošenje elemenata, postiže se kvalitetnijim poslovanjem preduzeća, jer povećanje ekonomičnosti u širem smislu označava povećanje bogatstva društva.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

2.2. Informacije o članovima upravnih i nadzornih tijela

Skupština akcionara je najviši organ Društva. Svoju funkciju ostvaruje na redovnim i vanrednim skupštinama. U izvještajnoj 2023. godini je zakazana i održana jedna Skupština akcionara i to Redovna skupština akcionara dana 21.07.2023. godine.

Odlukom broj 0101-2493 od 21.07.2023. godine imenovan je Odbor direktora u istom sastavu i to :

1. Ljiljana Popović Moškov, predsjednica,
2. Mano Rebronja, član,
3. Đorđije Radanović, član,
4. Mirko Janjušević, član,
5. Radomir Rudanović, član.

Odbor direktora je u 2023.godini održao ukupno 30 sjednica i to : 17 sjednica u periodu od 01.01.2023.godine do 21.07.2023.godine i 13 sjednica u periodu od 21.07.2023.godine do 31.12.2023.godine

Revizorski Odbor, shodno ovlašćenjima utvrđenim Zakonom o računovodstvu i reviziji, prati postupak finansijskog izvještavanja, prati djelotvornost interne kontrole društva i interne revizije, prati zakonom propisanu reviziju godišnjih i konsolidovanih finansijskih iskaza, prati nezavisnost angažovanih ovlašćenih revizora ili društva za reviziju koji obavljaju reviziju, daje preporuke Skupštini društva o izboru ovlašćenog revizora ili revizorskog društva, raspravlja o planovima i godišnjem izvještaju unutrašnje kontrole, kao i o drugim pitanjima koja se odnose na finansijsko izvještavanje i reviziju. Revizorski odbor ima tri člana od kojih je najmanje jedan stručnjak iz oblasti računovodstva i revizije.

Revizorski odbor je u periodu od 01.01.2022. godine do 24.05.2022. godine radio u sastavu: Ljubica Pavićević, predsjednica i članice Milena Vujović i Antonia Orlando, a od dana 24.05.2022. godine do 31.12.2023. godine u sastavu: Nada Vučković, predsjednica i članice Dragana Latković i Milena Vujović.

Revizorski odbor je održao jednu sjednicu 26.05.2023. godine. na kojoj dao preporuku Skupštini akcionara „Luka Kotor“ AD Kotor da za nezavisnog revizora za 2023. godinu izabere privredno društvo „REVIKO“ DOO iz Podgorice.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Odlukom Odbora direktora broj 0202-937 od 15.05.2021. godine ukinuta je isplata naknada za članove Revizorskog odbora, dok je za predsjednicu Revizorskog odbora utvrđena naknada u iznosu od 100,00 eura mjesečno.

3. MJERE ZAŠTITE ŽIVOTNE SREDINE

Životna sredina je prostor, odnosno prirodno okruženje, vazduh, zemljište, voda i more, biljni i životinjski svijet, pojave i djelovanja: klima, jonizujuća i nejonizujuća zračenja, buka i vibracije, kao i okruženje koje je stvorio čovjek: gradovi i druga naselja, kulturno-istorijska baština, infrastrukturni, industrijski i drugi objekti.

3.1. Objelodanjivanja informacija o:

- Zaštiti životne sredine

Preduzeće „Luka Kotor“ A.D. Kotor vodi svoju politiku ekološki svjesno i angažovano, u skladu sa Zakonom o životnoj sredini ("Službeni list Crne Gore", br. 052/16 od 09.08.2016, 073/19 od 27.12.2019) i Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu ("Službeni list Republike Crne Gore", br. 75 od 23.11.2018). Svijesni činjenice značaja životne sredine za Kotor i čitavu Boku, uprava Luke Kotor zaštitu životne sredine tretira sa najvećim prioritetom i već dugi niz godina radi na procesu unapređenja zaštite životne sredine u prostoru koji ona kontroliše i upravlja.

U skladu sa članom 9 Zakona o životnoj sredini, obavljamo sledeće aktivnosti na obezbijeđenju zaštite životne sredine:

- Održivo korišćenje prirodnih resursa, dobara i energije;
- Uvođenje energetski efikasnijih tehnologija i korišćenje obnovljivih prirodnih resursa;
- Upotreba proizvoda, procesa, tehnologija koji manje ugrožavaju životnu sredinu;
- Preduzimanje mjera prevencije i otklanjanja posljedica ugrožavanja i štete po životnu sredinu;

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

- Kontrola aktivnosti i rada postrojenja koja mogu predstavljati rizik ili prouzrokovati opasnost po životnu sredinu i zdravlje ljudi;
- Druge mjere u skladu sa zakonom.

Luka Kotor je do sada racionalno koristila prirodne resurse koji su joj na raspolaganju i preduzimala sve mjere za primjenu propisa i zakonskih regulativa koje se odnose na zaštitu životne sredine. U svom dosadasnjem radu Luka Kotor je uspostavila ISPS Code za luke. Pored ovog koda bezbjednosti, u poslovnoj dokumentaciji Luke Kotor involvirane su brojne direktive EU, kao što su Direktiva 2010/65/EU Evropskog parlamenta i Vijeća o formalnostima za brodove koji pristižu i/ili polaze iz luka, Direktiva EU 2000/59/EC o pristanišnim prijemnim objektima za brodski otpad i ostatke tereta, koji su usklađeni sa MARPOL konvencijom, Direktiva 2002/84/EC, Direktiva o izmjenama i dopunama Direktive o pomorskoj sigurnosti i sprečavanju zagađenja sa brodova, Direktiva 2005/65/EC o poboljšanju sigurnosti luka, Uredba (EZ) br.725/2004 Evropskog parlamenta o unapređenju sigurnosti broda i lučkih objekata.

MARPOL konvencija se stalno mijenja i dopunjuje, novosti koje se u tekstu unose, gotovo svake godine, automatski stupaju na snagu godinu dana nakon odluke IMO-a, osim ako im se izričito ne usprotivi trećina država koje posjeduju barem polovinu svjetske tonaže. Osim osnovnog teksta ova konvencija sadrži šest priloga i to:

Prilog I. - Pravila o spriječavanju zagađenja naftom.

Prilog II. - Pravila za kontrolu zagađenja tekućim materijama koje se prevoze tankerima.

Prilog III. - Pravila o spriječavanju zagađenja štetnim materijama u pakovanom obliku.

Prilog IV. - Pravila o spriječavanju zagađenja fekalijama s brodova.

Prilog V. - Pravila o sprječavanju zagađenja otpacima s brodova.

Prilog VI. - Pravila o sprječavanju zagađenja s brodova indirektno vazduhom, emisijom sumpor i kiseonik oksida.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Sva gore navedena poglavlja MARPOL konvencije stalno se prate i implementiraju njihove izmjene u poslovnim procedurama "Luke Kotor" A.D.

Kompanija uspješno implementira sistem kvaliteta menadžmenta prema zahtjevima ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015, resertifikaciju je izvršila sertifikaciona kuća Bureau Veritas u oktobru 2022. godine te je validnost sertifikata produžena uz obavezan godišnji pregled. Nadzorna posjeta resertifikacije sistema menadžmenta kompanije prema zahtjevima novog standarda je potvrđena i validna od 5 novembra 2022. godine. Nakon ove sertifikacione nadzorne podsjetke, sertifikati Luke su produženi na period od još 3 godine, uz obavezan godišnji pregled.

U funkciji zaštite i čišćenja akvatorijuma „Luka Kotor“ A.D. posjeduje sledeća plovila: Pilotski čamac tipa Navar 795 (102-KT). U cilju zaštite akvatorijuma „Luka Kotor“ A.D. posjeduje plutajuću branu (250 m).

- Upravljanje otpadom (predaja ovlašćenim operaterima, reciklaža/uništavanje)

Shodno važećim procedurama ISO 9001:2015 služba kvaliteta vrši sljedeće operativne aktivnosti:

- a) Redovno obavještanje nadležnih organa Crne Gore - Agenciju za zaštitu prirode i životne sredine Crne Gore:
 - Godišnji izvještaj o otpadu (0301-153 od 26.01.2024g.),
 - Prosljeđivanje potrebnih informacija u vezi istraživanja o otpadu koje radi agencija za zaštitu prirode i životne sredine.
- b) Saglasnost na Plan upravljanja otpadom, (Rješenje: 03-UPI-1120/4 Podgorica, 22.08.2022.) od Agencije za zaštitu životne sredine Crne Gore.
 - Opasni i neopasni otpad (Saglasnost dobijena za 20 različitih vrsta otpada);
- c) Saglasnost Plana upravljanja otpadom, (Broj: 012/23-09-318/1 Bar, 23.02.2023.) od Uprave pomorske sigurnosti i upravljanja lukama, Odeljenje zaštite mora od zagađenja sa plovnih objekata..
- d) Ugovori o poslovnoj tehničkoj saradnji sa:

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

1. "Komunalno Kotor" doo - „Ugovor o pružanju usluga odvoza i deponovanja otpada“ (br: 0302- 2586/1 od 15.12.2021.g)
 - d) Utvrđivanja i ispunjavanja zahtjeva korisnika usluga i povećanje njihovog zadovoljstva,
 - e) Utvrđivanje i preispitivanje značajnih aspekata životne sredine, povezanih sa prethodnim tekućim i planiranim aktivnostima, uzimajući u obzir odgovarajuće kriterijume zaštite životne sredine, zakonske propise i druge zahtjeve, interese zaposlenih i ostalih zainteresovanih strana .
- Upravljanje vodom (potrošnja) i upravljanje energijom (kontrola emisije gasova)

Investicionim radovima na sanaciji hidrantske mreže Luke Kotor realizovanim krajem 2011. godine izvedeno je saniranje cjelokupne mreže. Postojeća mreža je sanirana i u funkcionalnom stanju i priključena je na glavni cjevovod prečnika Ø3" i ona se koristi u lučkom dijelu. Priključak od Ø2" koristi se u marinskom dijelu snabdijevanja jahti.

Energetski kanali i elektro instalacije su u funkcionalnom stanju i redovnoj upotrebi. Za poboljšanje napajanja električnom energijom plovnih objekata u marinskom dijelu Luke Kotor instaliran je energetski kabal dužine 210 m sledećih tehničkih karakteristika: (i) instalirana snaga 1KV; (ii) 3 fazni provodnik; (iii) linijski napon 400V.

Emisije gasova:

- Mjesečni izvještaji na mjernoj stanici Kotor za 2023 god. - Izvještaji kvaliteta vazduha (0301-130 od 24.01.2024.god.);

Učinak zaštite životne sredine ISO 14001:2015

Mjerljivi rezultati upravljanja zaštitom životne sredine (9.1.2 - 14001 2015)
Praćenje, mjerenje analiza i vrednovanje (9.1. - ISO 14001 2015)

1) Informacija o stanju životne sredine

- a) **Lko 41 - Izvještaji o stanju životne sredine:**
 - (0301-165 od 26.01.2024.god.)

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

- b) **Lko 42 - Izvještaji o akcidentima;**
 - (0301-2984 od 17.08.2023.god.)
 - (0301-3206 od 05.09.2023.god.)

- c) **Izvještaj o ispitivanju vode za piće uzorkovane iz česme u luci Kotor (Mikrobiološko ispitivanje);**
 - (0301-154 od 26.01.2024.god.)

- d) **Lko 125 – Mjesečna evidencija otpada (za svaku vrstu otpada)**
 - (0301-100 od 18.01.2024.god.)

- e) **Lko 139 - Ukupna evidencija otpada sa brodova za 2023 god.**
 - (0301-88 od 18.01.2024.god.)

- f) **Lko 140 – Mjesečna evidencija kontejnera sa M.P.G.P**
 - (0301-88/3 od 24.01.2024.god.)

- g) **Praćenje sanitarnog kvaliteta morske vode JP Morsko dobro. Mjerno mjesto Benovo, Kotor (0301-3119 od 13.10.2022.god.)**
Mjerno mjesto Žuta plaža, Kotor (0301-128 od 24.01.2024.god.)

- **Industrijska bezbjednost (zaštita od požara)**

U cilju obezbjeđenja što većeg stepena protivpožarne zaštite u samoj Luci Kotor, svim korisnicima lučkih usluga ili onima koji se nađu na teritoriji i akvatorijumu Luke Kotor su u obavezi da poštuju preventivne mjere koje su ustanovljene od strane uprave luke, shodno proceduri LK032-Izdanje 1/13 ISO sistema kvaliteta a to su:

1. U skladu sa zakonom vršiti regularnu kontrolu protivpožarne opreme i uređaja;

2. Brod koji se snabdijeva pogonskim gorivom u luci danju mora vioriti crvenu zastavu na najistaknutijem mjestu, a noću upaliti crveno svijetlo vidljivo sa svih strana i držati zatvorene sve palubne otvore tokom čitave operacije. Posada, sredstva za gašenje požara i SOPEP oprema moraju biti u stanju pripravnosti. Prije početka snabdijevanja pogonskim gorivom, zapovijednik broda je dužan da o tome obavještava Lučku Kapetaniju i službu bezbjednosti Luke Kotor;

3. Obavezna upotreba plutajuće brane za vrijeme prekrcaja goriva i potpisivanje bezbjedonosne ček liste (Safely check list);

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

4. Obavezna upotreba požarnog kamiona za protivpožarnu zaštitu za vrijeme prekrcaja goriva.

Strogo je zabranjeno :

1. Upotrebljavati otvoreni plamen na teritoriji Luke Kotor, kao unutar plovila koja borave u luci, osim uz saglasnost šefa službe bezbjednosti u luci, koji može odrediti i odgovarajuće mjere predostrožnosti;

2. Upotrebljavati protivpožarne uređaje, posebno one koje spajaju sa drugim sistemima i uređajima, ukoliko nisu u skladu sa međunarodnim standardima;

3. Upotreba protivpožarih uređaja za bilo koju drugu svrhu, osim za onu za koju su namjenjena;

4. Upotreba oli spill disperzanata bez odobrenja Lučkih Vlasti;

5. Skidati ili rasklapati bilo koji uređaj ili dio protivpožarnog sistema u luci ili na plovilima, a da se ne obezbejdi zamjena i njegovo funkcionisanje;

6. Upotrebljavati bilo koje uređaje za zavarivanje, grijanje, kuvanje i slično koji nisu dio opreme plovila bez saglasnosti šefa službe bezbjednosti, koji može odrediti odgovarajuće mjere predostrožnosti;

7. Vršiti manipulaciju, odnosno ukrcaj/iskrcaj bilo kojeg tereta klasifikovanog kao "opasan teret" u skladu sa IMDG Cod-om;

8. Krcati/iskrcavati ili pretakati gorivo ili bilo koju zapaljivu materiju, osim na mjestima koja su za to predviđena i uz prisustvo dežurnog radnika službe sigurnosti.

U slučaju opažanja požara ili potencijalne bezbejdonosne opasnosti, treba odmah obavjestiti dežurnog radnika službe bezbjednosti.

U skladu sa Zakonom o procjeni uticaja na životnu sredinu, ukoliko smatramo da određeni projekat ili poslovna aktivnost može ili će imati uticaj na životnu sredinu, tražićemo saglasnosti nadležnog organa na elaborat o procjeni uticaja ili odluke da nije potrebna procjena uticaja na životnu sredinu.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Kao nosilac projekta podnijeli bi zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene uticaja nadležnom organu.

Uz zahtjev, kao nosilac projekta podnijeli bi:

- 1) Opis lokacije;
- 2) Opis projekta;
- 3) Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu;
- 4) Popunjen upitnik o uticaju projekta na životnu sredinu.

Elaborat o procjeni uticaja na životnu sredinu bi sadržao, u skladu sa članom 15 Zakona o procjeni uticaja na životnu sredinu, sledeće elemente:

- 1) Opšte informacije;
- 2) Opis lokacije;
- 3) Opis projekta;
- 4) Opis razmatranih alternativa;
- 5) Opis segmenata životne sredine;
- 6) Opis mogućih značajnih uticaja projekta na životnu sredinu;
- 7) Opis mjera predviđenih u cilju sprječavanja, smanjenja ili otklanjanja značajnog štetnog uticaja na životnu sredinu;
- 8) Rezime informacija iz tačaka. 2 - 7;
- 9) Podatke o mogućim teškoćama u prikupljanju podataka i dokumentacije;
- 10) Popunjen upitnik za određivanje obima i sadržaja elaborata.

Kao društveno odgovorno preduzeće, sve aktivnosti planiramo i sprovodimo na način da:

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

- Prouzrokuju najmanju moguću promjenu u životnoj sredini, odnosno da predstavljaju najmanji mogući rizik po životnu sredinu i zdravlje ljudi,
- Smanjimo opterećenje prostora i potrošnje sirovina i energije u izgradnji, kao i u proizvodnji, distribuciji i upotrebi,
- Uključimo mogućnost reciklaže, spriječimo ili ograničimo uticaj na životnu sredinu na samom izvoru zagađenja;
- Kada nije sigurno kakve posljedice može prouzrokovati eventualni zahvat, sprovodimo sve raspoložive procedure za ocjenu očekivanih uticaja i odgovarajuće mjere, kako bi se izbjegle negativne posljedice po zdravlje ljudi i životnu sredinu.

3.2. Društveno - korporativna odgovornost

Kao društveno odgovorna kompanija „Luka Kotor“ A.D. sprovodi i planira sledeće aktivnosti:

- a) Uspješna implementacija sistema kvalitetom menadžmenta prema zahtjevima ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015. Integrirani sistem se bazira na apliciranju IPA projekata i dobijanja sredstava iz evropskih fondova .
- b) Uspješno definisan model integracije kroz definisani pristup mjerenja performansi sistema zaštite životne okoline, sigurnosti i kvaliteta.
- c) Definisane procedure i uputstva (veza zaštita životne okoline) koje sprovode rukovodioci službi Luke Kotor. Zadatak obučениh rukovodioca službi se odnosi na posvećivanje identifikaciji, analizi i ocjenjivanju neuobičajenih i razumno predvidljivih vanrednih situacija i potencijalnih opasnosti/opasnih događaja ili izlaganja. Vanredne situacije detaljnije su regulisane u proceduri u Planu bezbjednosti Luke Kotor, a odnose se na pripravnost za reagovanje u vanrednim situacijama i odgovor na njih.
- d) Tokom pandemije Covid-19 koja je obilježila cijelu 2020 godinu, u cilju obezbjeđivanja sigurnih i bezbjednih uslova za prijem kruzera sa posadom, izrađen je Plan prihvata i upravljanja lučkim područjem za smještaj stranih plovni objekata i njihove posade za vrijeme trajanja pandemije kojim su propisane mjere i procedure koje se moraju sprovesti prilikom dolaska

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

kruzera. Plan je odobren od strane resornog Ministarstva i usklađen sa internim procedurama , Planom bezbjednosti luke Kotor, kao i Planovima i pravilima višeg reda koje je propisalo Ministarstvo saobraćaja i pomorstva.

- e) Definisani su programi zaštite životne sredine. Uz definisane postupke određene su odgovorne osobe i opisani su izlazni elementi verifikacije odnosno kontrole procesa. Shodno tome Unija poslodavaca Crne Gore je (24.11.2017. godine) dala nagradu „LUKA KOTOR“ A.D. u kategoriji „briga za životnu sredinu“.
- Podrška projektima koji se bave zaštitom životne sredine

U skladu sa postojećim zakonskim propisima u Crnoj Gori, kompanija je bila nosilac sledećih elaborata/projekata:

- a) Poslovno tehnička saradnja sa Fakultetom za pomorstvo u Kotoru (0306-3499 od 14.11.2022. godine).
- b) Ministarstvo odbrane Crne Gore - Sporazum o poslovno-tehničkoj saradnji (0302-1018 od 15.04.2022.god.)
- c) Informacija o stanju životne sredine (Koncesioni akt za dodjelu koncesije).
- d) Apliciranje na projektima koji se bave zaštitom životne sredine
- e) Participiranje u projektu Med Cruise-a u sklopu programa „Energetska efikasnost i održivi razvoj“ sa akcentom na obnovljive energije, zeleno gorivo, vodonik , kao i usklađenost nacionalnih zakona sa evropskim direktivama vezanim za ekološka pitanja.

Da „Luka Kotor“ A.D. kao privredni subjekat posluje u skladu sa svojim procedurama IMS -a, govori nam činjenica da je na osnovu istraživanja i analize koje je sproveda, Svjetska organizacija Bussiness Initiative Directions (BID), Luka Kotor A.D. (15 septembra 2015. godine) odlikovana Zlatnom Medaljom za Kvalitet (International Star of Quality ISAQ).

Rezultati uspješnog upravljanja i razvoja poslovanja prepoznala je i međunarodna zajednica, tako da su i stigla i prestižna priznanja. „Luka Kotor“ A.D. je dobitnik posebnog priznanja za Doprinos razvoju preduzetništva u srednjoj i jugoistočnoj

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Evropi „Stvaratelji za stoljeća“. Odluku je donio međunarodni nezavisni Komitet koji broji dvanaest članova na osnovu bodova koji je svaki laureat dobio.

„Luka Kotor“ A.D. Kotor je godinama unazad bila prepoznata kao kompanija koja je pomagala, podsticala i davala nesebičnu podršku zdravstvu, prosvjeti, kulturi i sportu kroz odobravanje brojnih sponzorstva i donacija.

Fokus društveno odgovornog poslovanja je tokom 2023.godine bio usmjeren na projektovanju načina najekonomičnijeg trošenja akumuliranih sredstva kompanije, kako bi se maksimalno smanjili operativni troškovi i obezbijedila sredstva za redovno izmirenje zarada zaposlenima uz redovno izmirivanje poreza i doprinosa na zarade. Ideja vodilja je bila očuvanje najvažnijeg resursa kompanije – zaposlenih.

4. PLANIRANI BUDUĆI RAZVOJ

U skladu sa dinamikom inoviranog investicionog programa za period koncesije, utvrđen sa predstavnicima resornog ministarstva i koji je od strane UPSULA upućen Vladi na usvajanje tokom prethodne godine, planirane su sledeće investicione aktivnosti:

Izrada projekta pilona (pilon dolphin) – cca 55.000,00 €

Poštujući dinamiku investicionog programa za period koncesije u kojoj je predmetna investicija bila definisana za 2023 godinu, a zbog složenosti i značaja samog projekta „Luka Kotor“ A.D. Kotor je u četvrtom kvartalu prethodne godine obavila više radnih sastanaka na kojima je u prisustvu predstavnika resornog Ministarstva, strukovnog udruženja kapetana i predstavnika „Luka Kotor“ A.D. Kotor u stručnoj ravni elaborirala neophodnost realizacije iste. U skladu sa navedenim, raspisan je javni poziv za izradu idejnog rješenja i glavnog projekta "Dolphin" pilona (29.12.2023.god.). Javnim pozivom definisana je dinamika izrade projekta na način da se do kraja februara očekuje izbor najpovoljnijeg ponuđača. Rok za realizaciju predmetne investicije je kraj trećeg kvartala tekuće godine.

Izrada projekta parternog uređenja operativnog platoa Luke (pristupna saobraćajnica, glavni ulaz sa kontrolnim punktom, parkong zona, pješački koridor) – cca 40.000,00 €

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Pomenuta investicija predstavlja značajan segment kojim se funkcionalno unapređuje kompletna zona operativnog dijela luke Kotor koji se nalazi u zoni MGP luke Kotor kao i pripadajućeg dijela pristupne saobraćajnice u toj zoni i dijela operativne obale do marinskog dijela luke Kotor.

Predmetnim projektom je neophodno unaprijediti funkcionisanje ulazno/izlazne kapije i kontrolnog punkta, obezbjediti adekvatnu zaštitu koridora za prolaz putnika, saobraćajno riješiti plato za smještaj autobusa kao i druge elemente.

Izrada projekta čišćenja i dubljenja morskog dna - cca 25.000,00 €

Neophodnost izrade projekta čišćenja morskog dna predstavlja izraženu mjeru sigurnosti i bezbjednosti „Luka Kotor“ A.D. Kotor. Višegodišnja intezivna eksploatacija glavne operativne obale u postupcima manovri uplovljenja/isplovljenja brodova ostavlja posljedice promjena u zoni nasipa stare gravitacione rive i dovodi do promjena na samoj posteljici dna u zoni operativne obale. Pomenutim projektom stvaraju se preduslovi za uspješnim i odgovornim održavanjem kao i regulacijom pomenute zone.

Nabavka integrisanog informacionog sistema - cca 85.000,00 €

Implementacijom integralnog informacionog sistema planirana je dorada i centralizacija baza podataka postojećeg informacionog sistema sa kompletnom migracijom podataka iz postojećih baza u jedinstvenu bazu podataka, čime će se znatno povećati efikasnost, pristup, kontrola, a takođe i smanjiti troškovi poslovnih procesa.

4.1. Plan bezbjednosti

U periodu januar-decembar 2023. godine Luku Kotor je posjetilo 434 kruzera sa ukupno 505.076 putnika kao i 1.086 jahti sa 3.535 putnika. U datom periodu prilikom izlaska i ulaska u MGP Luka Kotor nije zabilježen nijedan incident ili prekršaj, tako da možemo konstatovati da je što se tiče reda, bezbjednosti i sigurnosti plovila i putnika u datom periodu sve proteklo na jednom zavidno visokom nivou.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Stručni tim Luke Kotor je izradio Plan bezbjednosne zaštite Luke Kotor i uskladio ga sa svim pozitivnim propisima i sugestijama dobijenih u toku same izrade Plana.

Na osnovu člana 23 stav 5 Zakona o bezbjednosnoj zaštiti brodova i luka, a postupajući po zahtjevu pravnog lica „Luka Kotor “ AD, broj: 0302-336/1, od 12.02.2023 god. Ministarstvo kašpitalnih investivija je donijelo riješenje pod brojem 08-345/23-1755/4 od 07.03.2023 kojim se odobrava **Plan bezbjednosne zaštite „Luka Kotor “ AD.**

U skladu sa Zakonom o bezbjednosnoj zaštiti brodova i luka i djela B Međunarodnog pravilnika o bezbjednosti brodova i lučkih propisa (ISPS Pravilnik) Ministarstvo kapitalnih investicija je obavilo provjeru usklađenosti luke „Luka Kotor “ AD sa poglavljem XI-2 SOLAS konvencije i djela A Međunarodnog pravilnika o bezbjednosti brodova i lučkih prostora (ISPS Pravilnik) i izdalo **Izjavu o usklađenosti luke sa bezbjednosnim zahtjevima** pod brojem 03-345/23-3156/1. U datom periodu Luka Kotor je investirala i stavila u funkciju shodno **reviziji Plana obavezno šticekih objekata** sledeće:

- Povezano je područje Marine sa zgradom terminala optičkim kablom.
- Izvršena je postavka metalnih kapija u Marini na ulasku na valobran kao i na svaki ponton.
- Postavljena je kontrola pristupa za ulazak i izlazak sa valobrana i svakog pontona
- Postavljena su četiri stuba sa reflektorskim osvjetljenjem i kamerama
- U CCTV video nadzor Luke Kotor integrisano je još 11 novih IP kamera kao i jedna PTZ kamera, tako da je dodatno pokriveno područje MPGP Luka Kotor, kao i obala od ograde MPGP Luke Kotor sve do kraja Marine, kao i svi pontoni i valobran uz nadgledanje “parka” gdje se vezuju plovila namjenjena za privredne svrhe.
- Zamijenjena je i postavljena nova rampa na izlazu iz Marine
- Izvršena je postavka novih automatskih rampi poslednje generacije na ulazu na parking ispred MPGP Luka Kotor.
- Izvršena je postavka novih sistema za kontrolu ulaska/izlaska iz MPGP Luka Kotor, Upravne zgrade i Marinske kućice.
- Integrisan je sistem kontole ulaska sa dozvolama za ulazak i boravak lica u MPGP Luka Kotor kao i sa sistemom CCTV-a.
- Izvršena je dopuna zaštitne mobilne ograde (cca 80m)

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Planirane aktivnosti za 2024. godinu

U 2024. godinu očekuje se dolazak preko 500 brodova sa nešto više od 700.000 putnika.

Imajući u vidu i sledeće činjenice:

- Uveli smo stražarske patrole u Marini i Parku (kada imamo slobodnog zaštitara)
- Ispunjene su skoro sve tačke revizije plana obavezno šticećenih objekata
- Povećava se broj kruzera- samim tim povećava se i bezbjednosna i sigurnosna prijetnja
- Povećava se broj putnika- samim tim povećava se i bezbjednosna i sigurnosna prijetnja

POTREBNO je sledeće:

- Neophodno je zadržati i unaprijediti stepen bezbjednosti i sigurnosti kao u 2023. godini.
- Izvršiti novu reviziju Plana obavezno šticećenih objekata
- Povećati broj izvršilaca za sezonu sa trenutno 7 na 12 zaštitara imovine i lica. U II kvartalu povećati broj za 2, a treći kvartal dočekati sa još tri. U I i II smjeni bi radili po dva zaštitara na kapiji i dva zaštitara bi vršili patroliranje i eventualno bila pripomoć ljudima na kapiji
- Proširiti pješačku kapiju za ulazak i izlazak iz M.P.G.P. Luka Kotor, kako bi se napravila dva koridora (prilikom izlaska lica sa broda koristiti kompletan za izlazak, dok u kasnijim časovima kada dolazi do povratka putnika sa broda, napraviti dva koridora s tim da je izlazak uži nego ulazak)
- Obezbijediti prisustvo vatrogasnog vozila sa neophodnim ljudstvom u vrijeme dok brod boravi na vezu u luci
- Nabaviti tri ručne radio stanice za zaštitare
- Nabaviti Znakove upozorenja i obavještenja - 50Kom.
- Oправка X-ray za prtljag
- Nabaviti 3 reflektora za dodatno osvjetljenje M.P.G.P. Luke Kotor.
- Nabaviti novi alarm za uzbunjivanje na stražarskoj kućici

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

- Nabavka uniformi za zaštitare (nove istare) i cipela-patika

4.2. Informacija o postupcima i primjeni plana zaštite i spašavanja od požara u Luci Kotor

Luka Kotor je shodno Planu zaštite i spašavanja od požara, ažurirala timove za gašenje i evakuaciju od požara sa imenima i licima odgovornim za pomenuti postupak. Preduzeće raspolaže sa spoljnom i unutrašnjom hidrantskom mrežom na nacin da dovoljno zaštititi od požara sve prostore za čiju je zaštitu namijenjena.

Takodje, raspolaže sa ručnim i pokretnim aparatima oznake „S“ i „CO2“ predviđenih za gašenje početnih požara, u zavisnosti od klase požara. I na kraju ručni i optički javljači požara koji su izvedeni u hodnicima, stepenistima i kancelarijama, a povezani su sa PP centralom koja putem alarma signalizuje nastanak pozara. U dogovoru smo sa MMK Kontrol iz Bara da izvrše provjeru i daju atest za pomenutu centralu. Ispitivanje hidranata i vatrogasnih aparata izvršeno je u Luci Kotor od strane službe zaštite i spašavanja 12.12.2023.g i ovaj atest je vazeci sledećih 6 mjeseci. U tom periodu smo na njihovu sugestiju, a zbog nemogućnosti produženja atesta nabavili 5 novih mobilnih S-50 aparata za gašenje sa prahom.

Kad je u pitanju marinski dio Luke i novoizgradjeni pontoni, uradjen je elaborat PPZ zaštite koji pokriva pontone i valobran, i takav je predat MUP-u na saglasnost, i očekujemo pozitivnu potvrdu na pomenuti dokument.

Takodje, shodno zakonu o zaštiti i spašavanju Crne Gore (sl 15/2016), u obavezi smo jednom godišnje da obavimo PP vježbu sa kojom bi zaposlene, a posebno imenovane timove upoznali sa teorijskim i praktičnim mjerama i opasnostima od požara, kao i sredstvima za njihovo gašenje. Prisustvom na vježbama zaposleni stiču pravo na dobijanje uvjerenja neophodnog za obavljanje svoje djelatnosti. Pomenutu vježbu planiramo krajem februara ili početkom marta mjeseca.

Sluzba zaštite i spašavanja posjeduje specijalno vozilo za gašenje požara na većim visinama dobijeno iz donacije koje je potrebno dodatno servisirati, i u tome im finansijski pomoći, kako bi bilo funkcionalno i neophodno u slučaju bilo kakvog incidenta. Ovo vozilo sa ispruženom granom i visinom mlaza vode može gasiti kruzere i na visini preko 30 m.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Ovdje treba napomenuti da zaposleni moraju da znaju način upotrebe vatrogasnih sredstava, posebno zaposleni u unutrašnjoj službi zaštite i marinskog dijela Luke Kotor. Posebno je bitno reagovati na vrijeme, obavijestiti službu zaštite i spašavanja Kotor, koja po proceduri u Luku Kotor dolazi za nepunih 4 minuta od momenta javljanja.

Stručni tim Luke Kotor je izradio Plan bezbjedonosne zaštite Luke Kotor i uskladio ga sa svim pozitivnim propisima i sugestijama dobijenih u toku same izrade Plana.

Plan bezbjednosti je predat na pregled 23.januara 2023g. Komisiji Ministarstva kapitalnih investicija i očekujemo da Luka Kotor dobije od resornog Ministarstva Potvrdu o osposobljenosti Luke (Statement of compliance of a port facility). Rok validnosti na 5 godina.

Prateći domaće i međunarodne standarde po pitanje bezbjednosti sve ovo gore navedeno je neophodno kako bi i ova godina protekla u visoko bezbjednosnom nivou.

Tabela 26. Projekcija bilansa uspjeha

PROJEKCIJA BILANSA USPJEHA				
<i>r/b</i>	<i>Struktura</i>	<i>I</i>	<i>II</i>	<i>III</i>
A	Ukupni prihodi	6,831,769	7,514,946	8,266,440
B	Ukupni rashodi	3,170,390	4,137,429.00	5,851,171.90
1.	<i>Poslovni rashodi</i>	3,141,208	4,105,328.80	5,815,861.68
1.1.	<i>Materijalni i nematerijalni troškovi</i>	835,481	919,029.10	1,010,932.01
1.2.	<i>Amortizacija</i>	361,454.00	1,047,599.40	1,802,359.34
1.3.	<i>Bruto zarade</i>	1,944,273	2,138,700.30	3,002,570.33
2.	<i>Rashodi finansiranja (kamata)</i>	29,182	32,100.20	35,310.22
C	Bruto dobit	3,661,379	3,377,516.90	2,415,268.59
D	Porez na dobit	501,207	458,627.00	314,290.00
E	Akumulacija / neto dobit	3,160,172	2,918,889.90	2,100,978.59

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

5. ANALIZA BONITETA

Postoje brojni modeli koji se u savremenim uslovima poslovanja koriste za ocjenu kreditnog boniteta i predviđanje vjerovatnoće stečaja preduzeća. Tri modela koji su danas najšire korišćeni su sledeći:

- Altmanov Z-score
- BEX Index
- Zmijewski model

Altmanov Z-score

Jedan od najčešće korišćenih modela jest Altmanov Z - score model. Na osnovu prilagođavanja originalnog modela predviđanja vjerovatnoće stečaja, koji je primjenljiv samo na preduzeća čijim se akcijama trguje na organizovanom tržištu, nastao je modifikovan model primenljiv na preduzeća čijim se akcijama ne trguje na organizovanom tržištu. Altmanov model je danas opšte prihvaćen model koji služi za predviđanje bankrota preduzeća. Zasniva se na analizi bilansa preduzeća. Postoje 3 raspona vrijednosti koje preduzeće svrstavaju u:

- **Pred bankrotom** -score < 1,1
- **Rizično** 1,1 < Z-score < 2,59
- **Uspješno** Z-score >2,66

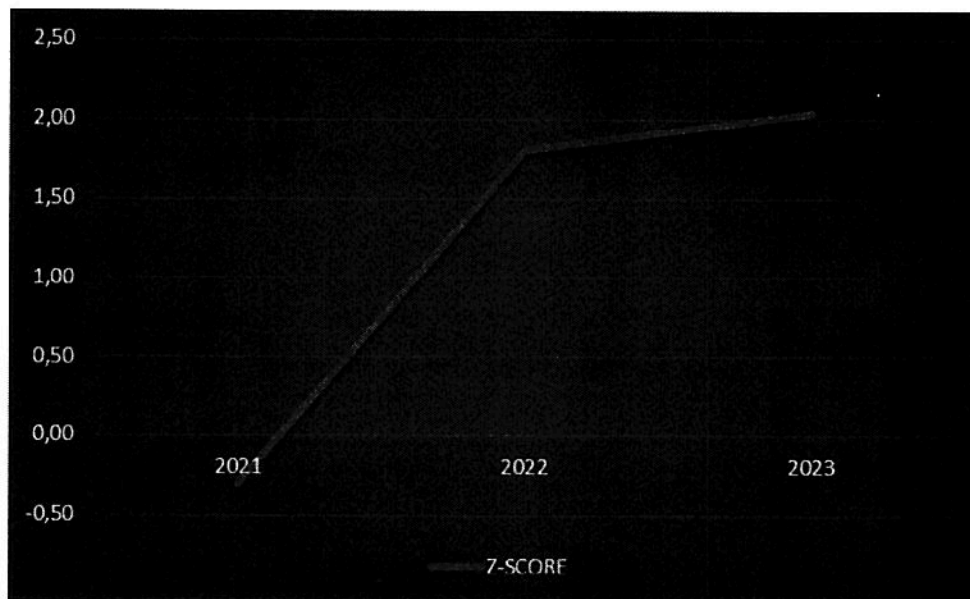
Tabela 27. Z-score

Z-SCORE				
R. br.	Pozicija	2021	2022	2023
1	Ukupna sredstva	8.045.500,00	9.252.300,00	11.437.843,00
2	Tekuća imovina	1.006.247,00	2.688.218,00	4.524.285,00
3	Stalna imovina	7.037.867,00	6.564.082,00	6.868.708,00
4	Obrtni kapital (2-3)	-6.031.620,00	-3.875.864,00	-2.344.423,00
5	X1 (4/1)	-0,75	-0,42	-0,20
6	Zadržani (neraspoređeni) dobitak	1.705.749,00	3.008.928,00	1.952.907,00
7	X2 (6/1)	0,21	0,33	0,17
8	Zarada prije odbitka kamata i poreza na dobitak	-955.294,00	1.449.666,00	1.836.171,00
9	X3 (8/1)	-0,12	0,16	0,16
10	Kapital	4.024.997,00	5.309.855,00	7.192.118,00
11	Obaveze	3.804.990,00	3.515.563,00	3.853.653,00
12	X4 (10/11)	1,06	1,51	1,87
13	Prihodi od prodaje	480.989,00	4.001.702,00	4.545.759,00
14	X5 (13/1)	0,06	0,43	0,40
Z-SCORE				

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

$Z > 2,99$	Stabilno i uspješno poslovanje
$1,81 < Z < 2,99$	Postoje problemi u poslovanju
$Z < 1,81$	Loše poslovanje

Grafik2. Z-score

BEX Index

BEX (Business Excellence indeks) sintetički i analitički oslikava sadašnji i djelimično budući poslovni bonitet svakog privrednog društva. Model je prevashodno izrađen za procjenu boniteta privrednih društava na tržištu kapitala u Hrvatskoj, ali je njegova primjena moguća na svim sličnim tržištima, posebno u regionu. Postoji 5 raspona vrijednosti sa sledećim tumačenjima:

- **Odlično poslovanje** $BEX > 4$
- **Veoma dobro poslovanje** $2 < BEX < 4$
- **Dobro poslovanje** $1 < BEX < 2$
- **Potrebno poboljšanje** $0 < BEX < 1$
- **Loše poslovanje** $BEX < 0$

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

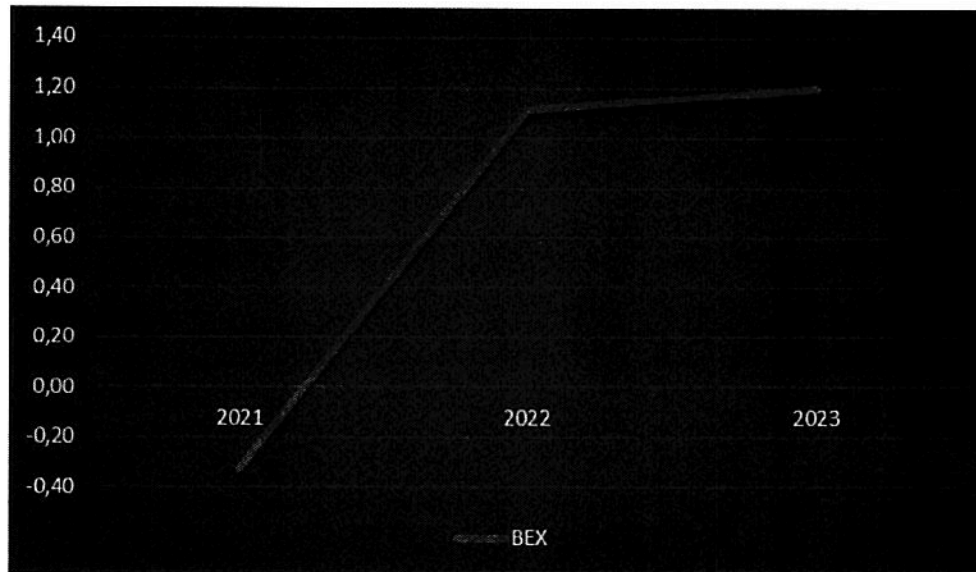
Tabela 28. BEX index

BEX - Business Excellence Model				
Redni broj	Pozicija	2021	2022	2023
1	EBIT	-955.294,00 €	1.583.570,00 €	2.081.388,00 €
2	Ukupna aktiva	8.045.500,00 €	9.252.300,00 €	11.437.843,00 €
3	X1 (1/2)	-0,12	0,17	0,18
4	Neto profit prije oporezivanja	-952.605,00 €	1.449.666,00 €	1.836.171,00 €
5	Ukupan kapital	4.024.997,00 €	5.309.855,00 €	7.192.118,00 €
6	X2 (4/5)	-0,24	0,27	0,26
7	Obrtna sredstva	1.006.247,00 €	2.688.218,00 €	4.524.285,00 €
8	Ukupna aktiva	8.045.500,00 €	9.252.300,00 €	11.437.843,00 €
9	X3 (7/8)	0,13	0,29	0,40
10	Neto rezultat	-967.997,00 €	1.284.859,00 €	1.882.262,00 €
11	Amortizacija	591.333,00 €	590.207,00 €	361.453,00 €
12	Ukupne obaveze	3.804.990,00 €	3.515.563,00 €	3.853.653,00 €
13	X4 (5*(10+11)/12)	-0,49	2,67	2,91
	BEX		1,11	1,20

BEX > 4	Odlično poslovanje
2 < BEX < 4	Veoma dobro poslovanje
1 < BEX < 2	Dobro poslovanje
0 < BEX < 1	Potrebno poboljšanje
BEX < 0	Loše poslovanje

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Grafik 3. BEX index

Zmijewski model

Zmijewski model koristi racio analizu koja mjeri performanse, finansijski leveridž i likvidnost privrednog društva kako bi se napravio predikcioni model. Krajnja ocjena ukazuje na vjerovatnoću bankrota: što je veći rezultat to je vjerovatnoća bankrota veća. Postoje samo 2 moguća rezultata finansijske pozicije:

- **Dobra** $P < 0,5$
- **Loša** $P > 0,5$

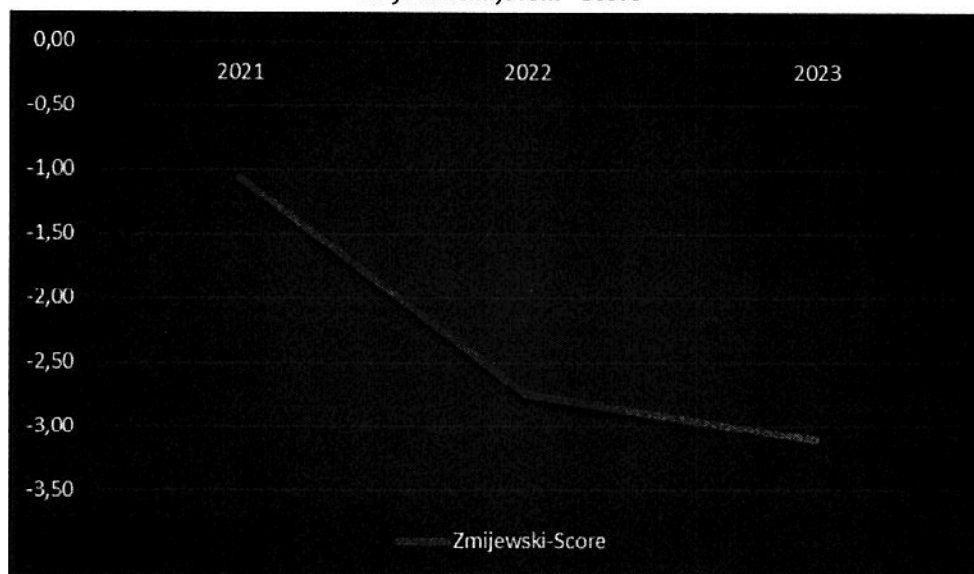
Tabela 29. Zmijewski – Score

<i>Zmijewski-Score</i>				
<i>Redni broj</i>	<i>Pozicija</i>	<i>2021</i>	<i>2022</i>	<i>2023</i>
1	<i>Neto dobit</i>	-967.997,00 €	1.284.859,00 €	1.882.262,00 €
2	<i>Ukupna aktiva</i>	8.045.500,00 €	9.252.300,00 €	11.437.843,00 €
3	<i>X1 (1/2)</i>	-0,12	0,14	0,16
4	<i>Ukupne obaveze</i>	3.804.990,00 €	3.515.563,00 €	3.853.653,00 €
5	<i>Ukupna imovina</i>	8.045.500,00 €	9.252.300,00 €	11.437.843,00 €
6	<i>X2 (4/5)</i>	0,47	0,38	0,34
7	<i>Obrtna imovina</i>	1.006.247,00 €	2.688.218,00 €	4.524.285,00 €
8	<i>Kratkoročne obaveze</i>	614.360,00 €	1.142.923,00 €	1.234.615,00 €
9	<i>X3 (7/8)</i>	1,64	2,35	3,66
Zmijewski-Score		-1,06	-2,75	-3,11

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

$P < 0,5$	Dobro poslovanje
$P \geq 0,5$	Loše poslovanje

Grafik 4. Zmijevski - Score

6. PODACI O AKTIVNOSTIMA ISTRAŽIVANJA I RAZVOJA

6.1. Istraživanje i razvoj

- Naučno-istraživačke, razvojne i tehnološke studije

Kroz intenzivnu saradnju u okviru Med Cruise asocijacije nastavljeno je učešće u međunarodnoj radnoj grupi **Technical Enviromental Solution Working Group**. Predstavnicu "Luka Kotor" AD Maja Danilović učestvuje na online sastancima i analitičkim izvještajima.

Na osnovu dugogodišnje saradnje sa Fakultetom za pomorstvo Kotor a u okviru formiranja ljetnje škole za obuku "**Sustainable developement of yachting and cruise industry**" predstavnice naše kompanije Božović Tena i Danilović Maja po drugi put bile su predavači na programu. Pored predavanja predstavnice naše kompanije ugostile su polaznike škole i u praktičnom dijelu predstavili operativni segment luke Kotor.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Nakon isteka ugovora poslovno- tehničke saradnje sa Fakultetom za pomorstvo potpisan je Aneks I 14.11.2022.godine kojim se saradnja produžava za još 3 godine.

U okviru poslovno- tehničke saradnje potpisan je Ugovor sa Ministarstvom odbrane Crne Gore 15.04.2022.godine. Ugovor je potpisan na 5 godina.

Nakon uspješno završenog IPA projekta Interreg Danova u decembru 2022.godine, u protekloj godini predat je zahtjev i odobren za nastavak projekta pod imenom Danova NEXT, koji podrazumijeva proširenje aktivnosti za lica sa drugim vidom invaliditeta kao što je smanjena mobilnosti i oštećenje sluha. Planirani budžet za Luku Kotor u okviru projekta je 150 000e, od čega je učešće 30 000e a finansirana sredstva projekta 120 000e.

6.2. Ulaganje u obrazovanje zaposlenih

- **Profesionalni razvoj zaposlenih**

Stepen zadovoljavanja korisnika najvećim dijelom je vezan uz ljudski faktor. Pored stručne osposobljenosti, zaposleni u pomorstvu moraju imati visok stepen motivisanosti za posao koji obavljaju, isto kao i neke karakteristike svoje osobnosti kao što su:

1. znanje i vještine,
2. profesionalno držanje u obavljanju posla,
3. pristojan izgled,
4. osjećaj za pomoć korisnicima i saradnicima u poslu,
5. fleksibilnost,
6. posebne sposobnosti.

U uslužnoj djelatnosti u oblasti nautičkog turizma i krizinga je važno ulagati u podizanje kvaliteta objekata i opreme za pružaju usluge, kao i u edukaciju osoblja. Osnovni koncept koji će se primjenjivati u budućem poslovanju preduzeća „Luka Kotor“ A.D. baziraće se na nekoliko ključnih elemenata, koji suštinski predstavlja dio menadžerskih znanja, a to su: znanje, sposobnosti i vještine.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Vodeći se istim preduzeće „Luka Kotor“ A.D. je definisalo set znanja, sposobnosti i vještina, koje njihovi zaposleni moraju da dostignu za određeni vremenski period, kako bi mogli da obezbijede nivo usluge koji je zacrtan viziom i misiom preduzeća.

a) Usavršavanje znanja

<u>Znanja</u>	<u>OPŠTA</u>	<u>MARKETING</u>	<u>FINANSIJSKA</u>	<u>OSTALA</u>
	<ul style="list-style-type: none"> - Marketing, - Tehnologija, - Informatika, - Pomorstvo, - Statistika. 	<ul style="list-style-type: none"> - Nove strategije - Logistika, - Merchadising, - CRM. 	<ul style="list-style-type: none"> - Finansije, - Računovodstvo, - Ekonomika, - Knjigovodstvo. 	<ul style="list-style-type: none"> -Pravo, -Fiskalni system, -ISO standard, i drugo, u skladu sa potrebom.

b) Usavršavanje sposobnosti

<u>UPRAVLJAČK</u>	<u>ORGANIZACIONE</u>	<u>RUKOVODEĆE</u>	<u>LIDERSKE</u>
<ul style="list-style-type: none"> - Predviđanje, - Inicijativa, - Analiza, - Dijagnoza 	<ul style="list-style-type: none"> - Timski rad, - Koordinacija 	<ul style="list-style-type: none"> - Raspoređivanje posla, - Komandovanje 	<ul style="list-style-type: none"> - Vizionarske, - Komuniciranje.

c) Usavršavanje vještina

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

<u>USLUŽNE</u>	<u>MENADŽERSKE</u>	<u>IZVRŠNE</u>
- Nove usluge u pomorskoj djelatnosti, - Nove usluge u luci, - Nove usluge u marini.	- Pregovaranje, - Govorništvo, - Poslovna kultura, - Diplomatske vještine.	- Rad na računaru, - Presentacija, - Pregovaranje, - Strani jezici, -Vođenje korespondencije.

Pohađanjem kurseva, seminara, kontinuiranih obuka i sl. potstiče se i unapređuje profesionalni razvoj zaposlenih i stvaraju mogućnosti profesionalnog napredovanja.

• Inicijalna profesionalna edukacija

Inicijalna profesionalna edukacija zaposlenih, najčešće se sprovodi kroz pripravničku obuku, u saradnji sa Zavodom za zapošljavanje CG. Ista podrazumijeva upoznavanje sa poslovnim aktivnostima Društva, tokovima dokumentacije, načinu ophođenja sa klijentima, državnim organima i institucijama.

U izvještajnoj 2023. godini se sprovodila inicijalna profesionalna edukacija zaposlenih kroz program stručnog osposobljavanja u „Luka Kotor“ A.D. Kotor sa 5 pripravnika.

• Selekcija novozaposlenih

Selekcija novozaposlenih se u društvu „Luka Kotor“ A.D. obavlja u skladu sa Pravilnikom o načinu i postupku provjere sposobnosti kandidata za vršenje poslova u „Luka Kotor“ A.D. Isti sadrži osnovne odredbe samog toka postupka, formiranja komisije i njenih članova, način i postupak provjere sposobnosti - testiranje, usmeni intervju i kriterijume za ocjenjivanje kandidata.

• Saradnje sa obrazovnim institucijama

„Luka Kotor“ A.D. Kotor baštini tradiciju saradnje sa Fakultetom za pomorstvo u Kotoru. Pored kontinuiranog obučavanja diplomaca sa ovog fakulteta i angažovanja istih kako kroz radno angažovanje, tako i kroz stručnu saradnju na raznim projekatima, Društvo je u toku izvještajne 2023. godine nastavilo ugovornu saradnju sa Fakultetom za pomorstvo. U julu mjesecu organizovana je druga po redu Ljetnja

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

škola za obuku iz oblasti odzivnog razvoja jahting i krizing industrije gdje su predstavnice naše kompanije Božović Tena i Danilović Maja uzele učešće kao predavači. Takođe, ostvarena je saradnja sa Fakultetom za Turizam i hotelijerstvo iz Kotora na način da je na njihovim radionicama i tribinama predstavnica našeg društva Maja Danilović imala izlaganja i predavanja kao praktičnog dijela nastave.

- **Stručno osposobljavanje**

Kako je dugogodišnja praksa da je u društvu „Luka Kotor“ A.D. prisutna kontinuirana profesionalna edukacija. Zaposleni nakon završavanja osnovnih studija i pripravničke prakse se dalje usavršavaju na matičnim ili drugim fakultetima i edukuju se na nivou specijalističkih i master studija, magistarskih radova i doktorskih radova i sertifikuju se iz oblasti računovodstva i revizije i drugih oblasti po potrebi na priznatim institutima. Iz navedenog se može zaključiti da usavršavanjem zaposlenih se doprinosi poboljšanju kvaliteta rada Društva a samim tim utiče na ostvarivanje što boljeg rezultata poslovanja.

- **Obuke za zaposlene**

Obuke zaposlenih se vrše kako u Društvu, tako i u okviru organizovanih obuka van Društva. Shodno usvojenom godišnjem Planu obuke i procedurama Plana bezbjednosti IMS-a tokom godine se vrše redovne tromjesečne obuke, kao i godišnje opšte vježbe. Pored navedenog, a shodno zakonskim obavezama, angažuju se eksterne kuće koje vrše obuke iz raznih oblasti: ekologije, zaštite na radu, protivpožarne zaštite i dr.

Rukovodilac službe računovodstva aktivo pohada mjesečne seminare u organizaciji ISRCG, radi održavanja licence za profesionalno zvanje "Ovlašćeni računovodje".

Četiri zaposlena (Oficir za bezbjednost, Rukovodilac Službe USZ, Referent održavanja I HTZ opreme I Referent za ekologiju) su u izvještajnoj 2022. godini prošli internu vježbu pod nazivom *Testiranje i preispitivanje spremnosti za reagovanje u vanrednim situacijama*.

Eksterna obuka – *provjera znanja zaposlenih iz protivpožarne zaštite* sprovedena od strane Službe zaštite i spašavanja Kotor.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Tri zaposlena su učestovala na vježbi "Jadran" tokom koje su primjenivane standardne operativne procedure u cilju napređenja interoperabilnosti državnih i ostalih institucija, a sa namjerom sprečavanja zagađenja mora, traganja i spasavanja na moru, požara i tehničko-tehnoloških akcidenata.

7. INFORMACIJE O OTKUPU SOPSTVENIH AKCIJA, ODNOSNO UDJELA

Pravno lice u toku 2023. godine, nije otkupljivalo sopstvene akcije/udjele.

8. PODACI O FINANSIJSKIM INSTRUMENTIMA OD ZNAČAJA ZA PROCJENU FINANSIJSKOG POLOŽAJA I USPJEŠNOSTI POSLOVANJA

HOV raspoložive za prodaju (539.029€) odnose se na investiciju Društva u državne obveznice Vlade Crne Gore sa rokom dospjeća od 5 godina i godišnjom kamatnom stopom od 3%, tržišne vrijednosti na dan 31.12.2023. godine od 196.000 € i investiranje u kupovinu Državnih obveznica u iznosu od 349.967 €. Obveznice su oročene sa rokom dospjeća 16.12.2027. godine po stopi prinosa od 6,342%. Nominalna vrijednost obveznica je 390.000 eura, dok je tržišna vrijednost na 31.12.2023. godine iznosila 343.029 €.

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

9.1. Uvod

Zakon o računovodstvu ("Sl.list CG" br. 145/21 i 152/22) u članu 12 stav 3 propisuje da Izvještaj menadžmenta treba da sadrži:

- informacije o ciljevima i metodama upravljanja finansijskim rizikom pravnog lica, uključujući politiku izbjegavanja ili smanjenja gubitaka za svaku veću vrstu najavljene transakcije za koju se koristi zaštita od rizika;
- informacije o izloženosti Društva rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka;
- ciljeve i politike u upravljanju finansijskim rizicima, rizicima i neizvjesnostima poslovanja, zajedno sa politikom zaštite svake značajne vrste planirane transakcije za koju se koristi zaštita.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Rizik je u skladu sa Zakonom o upravljanju i unutrašnjim kontrolama u javnom sektoru ("Sl.list CG" br. 75/18) definisan kao "mogućnost nastupanja događaja koji može negativno uticati na ostvarivanje postavljenih ciljeva subjekta". Rizik je i sve što predstavlja prijetnju da se strateški i operativni ciljevi neće ostvariti, sve što može da utiče na ugled privrednog društva, kao i događaji koji mogu dovesti do gubitka ili oštećenja imovine. Rizik je i neispunjavanje postavljenih poslovnih ciljeva i mora uključivati šanse i prijetnje okruženja koje potencijalno mogu doprinijeti rastu i razvoju preduzeća ili spriječiti njegov razvoj, a time ugroziti i sam opstanak.

Upravljanje rizicima je postupak identifikacije, procjene i praćenja događaja koji mogu negativno uticati na ostvarivanje utvrđenih poslovnih ciljeva Društva i preduzimanje potrebnih mjera radi smanjenja rizika do nivoa razumne uvjerenosti da će ciljevi biti ostvareni. Svrha korporativnog upravljanja rizicima je sagledati pojedinačne poslovne i finansijske rizike kojim je Društvo izloženo kako bi se na najbolji način pripremilo da iskoristi pružene prilike ili ukloni slabosti ukoliko se pojave. Upravljanje rizicima u okviru privrednog društva „Luka Kotor“ AD predstavlja sveobuhvatan i integrisan pristup koji uključuje sve zaposlene i sve nivoje rukovođenja, kao i saradnju između svih organizacionih jedinica, a pokriva i obuhvata sve vrste rizika.

„Luka Kotor“ je akcionarsko društvo organizovano po jednodomnom modelu upravljanja sa Skupštinom akcionara, Odborom direktora, Revizorskim odborom i Izvršnim direktorom u skladu sa Zakonom o privrednim društvima. Organizacionu strukturu čine dva sektora: Sektor lučkih usluga i Administrativni sektor. Sektor Lučkih usluga čine službe: Lučka, Marinska, Pilotska, Služba tehničkog održavanja, Unutrašnja služba zaštite i kao poseban dio Oficir i zamjenik oficira za bezbjednost, dok je Administrativni sektor podijeljen na tri službe: Služba računovodstva, Služba komercijale i Služba pravnih i opštih poslova.

9.2. Sistem internih kontrola i IMS

„Luka Kotor“ ima implementiran integrisani sistem menadžmenta (IMS) koji se realizuje kroz stalno poboljšanje kvaliteta usluga, zaštitu životne sredine u skladu sa zahtjevima standarda ISO 9001:2015 i ISO 14001:2015. Resertifikaciju implementiranog sistema je u 2022. god. uradila međunarodna sertifikaciona kuća

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

“Bureau Veritas” Ltd. i sertifikat je produžen do 2025. godine, uz obavezan godišnji pregled.

Standard ISO 9001 je međunarodni standard koji sadrži zahtjeve za sistem upravljanja kvalitetom u organizaciji koji dovodi do ostvarenja poslovnih ciljeva u pogledu kvaliteta poslovanja i pružanja usluga. Svrha ovog standarda je povećanje efikasnosti organizacije kroz primjenu procesnog pristupa, na način da se uspostave veze između pojedinačnih procesa, sektora i njihove interakcije. Čine ga organizaciona struktura akcionarskog društva, odgovornost rukovodilaca, procesi i resursi potrebni za uspostavljanje sistema.

ISO 14001 definiše zahtjeve za upravljanje zaštitom životne sredine na način da se identifikuju i kontrolišu aktivnosti AD koje mogu uticati na životnu sredinu, poboljša odnos prema njoj i implementira sistemski pristup.

Prednosti uvođenja IMS-a se ogledaju se u sledećem:

- utvrđuje se vizija dugoročnog razvoja organizacije i politika u pogledu kvaliteta proizvoda i usluga kojima se zadovoljavaju zahtevi i potrebe kupaca i korisnika,
- podstiče se uvođenje sistema poslovnog planiranja, kao alata za ostvarivanje poslovnih ciljeva usmjereno na sprečavanje nastanka problema i uključivanje interesa svih strana: vlasnika, kupaca i zaposlenih uz istovremeno utvrđivanje kriterijuma i postupaka za praćenje realizacije poslovnih ciljeva i ocenjivanje postignutih rezultata,
- uspostavlja se jasna interna raspodjela nadležnosti i ovlašćenja, zasnovana na dokumentovanim uputstvima za rad, čime se umanjuje vjerovatnoća greške operatera,
- dokumentovanim praćenjem realizacije posla, stvara se baza za donošenje odluka na osnovu činjenica i
- poboljšavaju se odnosi između vlasnika/rukovodstva i zaposlenih kroz podsticanje otvorene komunikacije o problemima.

U Društvu je uspostavljen sistem internih kontrola kao dio korporativnog upravljanja i dokumentovan je kroz procedure koje zahtijeva IMS (Integrated Management System). U toku 2023. god. realizovane su sledeće aktivnosti:

- Državna revizorska institucija sprovela je reviziju godišnjeg finansijskog izvještaja za 2022. god.

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

- Pripremljen je Izvještaj o upravljanju rizicima za 2022. god.
- U skladu sa čl. 18 Zakona o upravljanju i unutrašnjih kontrola u javnom sektoru pripremljen je Godišnji izvještaj o aktivnostima na sprovođenju i unapređenju upravljanja i kontrola za 2022. godinu br. 0302-658 od 16.03.2023. godine,
- Određeno je lica odgovorno za prijem i postupanje po obavještenjima o sumnjama na nepravilnosti i prevare i donijet je Pravilnik o uspostavljanju sistema za otkrivanje i postupanje po obavještenjima o sumnjama na prevare br.0202-805 od 28.03.2023. godine,
- Usvojen je Plan za unapređenje upravljanja i kontrola za 2023. godinu br.0202-808 od 28.03.2023. godine.

Društvo kontinuirano radi na poboljšanju upravljanja rizicima u cilju obezbjeđenja dodatnih garancija za postizanje strateških i operativnih ciljeva putem blagovremenog identifikovanja i spriječavanja rizika, definisanja efektivnih mjera i obezbjeđenja maksimalne efikasnosti mjera za upravljanje rizicima. Svi odgovorni u Društvu su obavezni da izvještavaju o novim rizicima u skladu sa dinamikom njihovog nastajanja, kao i o značajnim promjenama postojećih, identifikovanih, rizika.

Prepoznati su sledeći rizici u poslovanju: kreditni rizik, rizik likvidnosti, tržišni rizik, cjenovni rizik, rizik novčanog toka, operativni rizici, zakonodavni, reputacioni i drugi.

10. Informacije o izloženosti rizicima cijena, kreditnim rizicima, rizicima likvidnosti i rizicima novčanog toka

Cijene lučkih usluga donosi Odbor direktora u skladu sa Statutom. Izmjene Odluke o tarifama lučkih naknada i drugih usluga u 2023. god. su bile 19.07. na sjednici Odbora direktora i obvljene su u Službenom listu Crne Gore br. 77/2023.

Kreditni rizik se javlja kod gotovine i gotovinskih ekvivalenata, depozita u bankama i finansijskim institucijama, potraživanja od pravnih i fizičkih lica, uključujući neizmirena potraživanja i preuzete obaveze.

Oprezno upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dovoljnog iznosa gotovine i hartija od vrijednosti kojima se trguje, kao i obezbjeđenje adekvatnih

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

izvora finansiranja preko odgovarajućih iznosa kreditnih obaveza. Projekcija ukupnih tokova gotovine vrši se na nivou Društva koje kontinuirano prati likvidnost kako bi obezbjedilo dovoljno gotovine za potrebe poslovanja.

10.1. Rizici cijena. Cjenovni rizik se posmatra kroz valutni, kamatni i tržišni rizik.

a) *Valutni rizik* se javlja kod ugovaranja kredita u stranoj valuti ili kredita sa tzv. valutnom klauzulom, gdje se iznos kredita veže uz vrijednost strane valute, ali se sva plaćanja vrše u domaćoj valuti.

Društvo nije izloženo valutnom riziku jer u 2023. god. nije ulagalo u finansijske instrumente u stranoj valuti.

b) *Kamatni rizik* je rizik da će u toku otplate kredita doći do promjene kamatnih stopa što direktno vodi do promjene iznosa rate kredita. Visina kamatnih stopa utiče na sve vrijednosti imovine, uključujući i akcije. Rast kamatnih stopa je nepovoljan kada preduzeće planira da se zaduži, odnosno pad ako planira da uloži višak novčanih sredstava.

Pozicije u Bilansu uspjeha za 2023. god. (neto finansijski prihodi) nisu značajnije izloženi uticaju promjene kamatnih stopa.

c) *Tržišni rizik* obuhvata rizik da će fer vrijednost budućih gotovinskih priliva po osnovu finansijskih instrumenta varirati zbog promjena tržišnih uslova poput kamatne stope i deviznih kurseva. Društvo je 23.04.2019. god. potpisalo ugovor o kastodi poslovima i uložilo 200.000 € u državne obveznice sa rokom dospelja od 5 godina sa ugovorenom kamatnom stopom od 3%. U 2023. god. trgovalo je hartijama od vrijednosti od 349.966,71 €, odnosno obveznicama. Društvo na dan 31.12.2023. god. raspolaže sa obveznicama vrijednosti 539.028,86 €. Ulaganje u obveznice je manje rizično od ulaganja u akcije, budući da se emitent obveznice obavezuje da će investitoru isplatiti glavnica i kamate i njihove cijene manje fluktuiraju u odnosu na cijene akcija.

Ulaganje u kapital drugih pravnih lica:

Naziv	Nominalna vrijednost u €	Fer vrijednost na 31.12.2023. god.	Ukupno na dan 31.12.2023.
Agencija "Kotor Mar"	1,00	/	1,00

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

“Montenegorshorex” d.o.o.	30,00	/	30,00
---------------------------	-------	---	-------

Na osnovu navedenog može se konstatovati da “Luka Kotor” AD nije izložena značajnije tržišnom riziku.

10.2. Kreditni rizici. Kreditni rizik predstavlja rizik da će jedna ugovorna strana izazvati finansijski gubitak drugoj strani, jer neće uspjeti da ispuni svoje obaveze. Kreditni rizik se odnosi na gotovinu i gotovinske ekvivalente, depozite kod banaka i na kreditnu izloženost korisnicima. Društvo je izloženo kreditnom riziku iz redovnog poslovanja (uglavnom potraživanja od kupaca) i ovim rizikom se upravlja na osnovu ustanovljenih politika, procedura i uspostavljenih kontrola. Neizmirena salda kupaca se redovno prate i preduzimaju se mjere naplate. Od ukupnog iznosa potraživanja od kupaca, na potraživanja od privrednog društva “Allegra Montenegro” iz Bara se odnosi 79,73 %.

Društvo nema odobrenih kredita članovima organa upravljanja.

Stambeni krediti na dan 31.12.2023. god ukupno iznose 65.855,97 € i odnose se na date kredite u 2014. i 2015. god. za 8 zaposlenih sa rokom vraćanja od 20 godina i kamatnom stopom od 2%. U 2023. god. nije bilo dodjele novih kredita.

Kratkoročni kredit dat agenciji “Kotor Mar” u iznosu od 99.577,00 € sa rokom dospjeća u 2022. god. vraćen je u 2023. godini.

Na osnovu prethodnog može se zaključiti da “Luka Kotor” AD adekvatno upravlja kreditnim rizicima.

10.3. Rizici likvidnosti. Rizik likvidnosti predstavlja rizik da Društvo neće uspjeti da ispuni svoje obaveze vezane za finansijske obaveze. Cilj Društva je da održi ravnotežu između kontinuiteta finansiranja i fleksibilnosti kroz upotrebu prekoračenja na računima kao i kroz stalno praćenje predviđenih i stvarnih novčanih tokova. Društvo izmiruje svoje obaveze u roku koji nije duži do 60 dana i nema obaveze prema dobavljačima čiji je rok dospjeća duži od godinu dana.

Koeficijent trenutne likvidnosti	2020	2021	2022	2023
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	1.371.344,00	549.932,00	2.124.032,00	3.527.048,00
Kratkoročne obaveze	672.927,00	614.361,00	1.142.923,00	1.434.086,00

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Gotov. i gotovin. ekv./krat. obav.	2,04	0,89	1,86	2,46
---	-------------	-------------	-------------	-------------

Koeficijent tekuće likvidnosti	2020	2021	2022	2023
Angažovana obrtna sredstva	1.432.438,00	1.006.247,00	2.688.219,00	4.524.286,00
Kratkoročne obaveze	672.927,00	614.361,00	1.142.923,00	1.434.086,00
Angažovana OBS/krat.k.obaveze	2,13	1,64	2,35	3,15

Koeficijent ubrzane likvidnosti	2020	2021	2022	2023
Kratk. potraž. plasmani i gotovina	1.431.942,00	795.468,00	2.686.766,00	4.522.239,00
Kratkoročne obaveze	672.927,00	614.361,00	1.142.923,00	1.434.086,00
Kratk.potraž./krat.k.obaveze	2,13	1,29	2,35	3,15

Pokazatelji likvidnosti u odnosu na 2022. god. su u porastu. Koeficijenti trenutne i ubrzane likvidnosti su veći od 1 i iznose 2,46 odnosno 3,15 i pokazuju da je Društvo sposobno da izmiruje dospjele obaveze. Koeficijent tekuće likvidnosti je veći od 2 što pokazuje da su minimizirani rizici da se određeni dio tekućih sredstava neće realizovati na vrijeme ili da se neće moći naplatiti sva potraživanja u punom iznosu. Koeficijenti ubrzane i tekuće likvidnosti su isti jer se za potrebe izračunavanja koeficijenta ubrzane likvidnosti obrtna sredstva umanjuju za zalihe, odnosno u ovom slučaju za date avanse koji iznose 2.047,00 €.

10.4. Rizici novčanog toka. Cilj upravljanja rizikom novčanog toka je identifikovanje ključnih područja primjene analize novčanih tokova i načina unapređenja upotrebne vrijednosti informacija o novčanim tokovima. Analiza ima za cilj da ukaže na značaj primjene cash flow informacija u procesu poslovanja Društva, ali i prilikom donošenja investicionih i finansijskih odluka, posebno iz perspektive kreditora. Analiza novčanih tokova se naziva i procjena solventnosti

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

kao sposobnosti preduzeća da dugoročno pokriva sve svoje dospjele obaveze plaćanja u rokovima njihovog dospijanja.

Analiza novčanih tokova se sprovodi preko sledećih pokazatelja:

a) Odnos neto novčanog toka i neto dobitka, koji pokazuje koliko je preduzeće sposobno da generiše novčane tokove na svaki euro neto dobitka.

	2021.	2022.	2023.
Neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti	-759.305,00	1.574.100,00	1.752.982,00
Neto dobitak/gubitak	(952.602,00)	1.284.943,00	1.682.791,00
Odnos neto novčanog toka iz posl.aktivn. i neto dobitka/gubitka	-1,47	1,23	1,04

Društvo je poslovalo pozitivno i ostvarilo je pozitivan novčani tok, po 1 € ostvarena je neto dobit u iznosu od 1,04 €.

b) Učešće neto novčanog toka u prihodima od prodaje pokazuje sposobnost preduzeća da aktivnostima od prodaje generiše novčane tokove

	2021.	2022.	2023.
Neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti	-759.305,00	1.574.100,00	1.752.982,00
Neto prihodi od prodaje	480.989,00	3.711.052,00	4.545.759,00
Učešće neto novčanog toka u prihodima od prodaje	-1,58	0,42	0,39

Sposobnost aktivnosti prodaje da generiše novčane tokove je na sličnom nivou kao prethodne godine i pokazuje da je na 1 € prihoda ostvareno 0,39 € neto novčanog toka.

c) Odnos neto novčanog toka i ukupnih sredstava preduzeća je pokazatelj sposobnosti imovine da generiše gotovinu.

	2020.	2022.	2023.
Neto novčani tok iz poslovnih aktivnosti	-759.305,00	1.574.100,00	1.752.982,00
Prosječna ukupna sredstva	8.432.158,00	8.648.900,00	10.345.071,00
Odnos neto novčanog toka i	-0,09	0,18	0,17

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

sredstava preduzeća

U odnosu na 2021. godinu kada je društvo na 1 € gubilo 0,09 € novčanog toka u 2022. i 2023. god. je situacija drugačijai u povećana je vrijednost neto novčanog toka iz poslovne aktivnosti u odnosu na ukupnu imovinu Društva, odnosno na 1 € vrijednosti imovine Društvo ostvaruje 0,17€ novčanog toka.

Na osnovu analize koeficijenata rizika novčanih tokova za 2023. god. i njihovo upoređivanje u odnosu na 2022. god. može se zaključiti da je dalje unapređena sigurnost upravljanja rizikom novčanog toka i njegovog uticaja na bilansne pozicije, jer je Društvo i ovu godinu završilo sa pozitivnim rezultatom, koji je za 31 % veći od prethodne godine

10.5. Operativni rizici

Identifikacija rizika je sprovedena i na nivou Društva kao cjeline i na nivou organizacionih jedinica uzimajući u obzir:

- utvrđene ciljeve (strateške, godišnje i operativne),
- zakonitost poslovanja
- ekonomično, efektivno i efikasno korišćenje sredstava,
- pouzdano i blagovremeno izvještavanje i
- zaštitu imovine, obaveze i druge resurse u slučaju neodgovornog upravljanja, neopravdanog trošenja i korišćenja, kao i nepravilnosti i prevara.

Procjena rizika je sprovedena uzimajući u obzir uticaj neželjenog događaja na Društvo i vjerovatnoću nastanka neželjenog događaja. Uticaj je procjena posljedica u slučaju nastanka određenog rizičnog događaja. To može biti i neka vrsta štete ili izgubljene prilike i opisana je na sledeći način:

Ocjena	Uticaj	Opis
5	Veoma značajan	U slučaju pojave rizika skoro je nevjerovatno da će se ciljevi ostvariti (postoji 1- 29% šanse da će se ciljevi ostvariti)
4	Velik	U slučaju pojave rizika, aktivnosti su značajno narušene, a malo je vjerovatno da će se ciljevi ostvariti (šansa da će se ciljevi ostvariti je 30-49%)
3	Srednji	U slučaju rizika otežano je obavljanje aktivnosti subjekta, a ciljevi se samo donekle mogu ostvariti (šansa da će se ciljevi ostvariti je 50-69%)
2	Mali	U slučaju pojave rizika aktivnosti se obavljaju sa malim

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

		smetnjama/kašnjenjem, ali vjerovatno će se ciljevi ostvariti (šansa da će se ciljevi ostvariti je 70-89%)
1	Zanemarljiv	U slučaju pojave rizika aktivnosti se obavljaju sa malim smetnjama/ kašnjenjem, ali vjerovatno će se ciljevi ostvariti (šansa da će se ciljevi ostvariti je 90-100%)

Vjerovatnoća je procjena mogućnosti nastanka određenog događaja (uključujući i razmatranje učestalosti sa kojom do tog ishoda može da dođe). Mjerenja vjerovatnoće rizika rangira se na sljedeći način:

Ocjena	Vjerovatnoća	Opis
5	Gotovo sigurno	Šanse da će se rizik dogoditi su 90-100%
4	Vjerovatno	Šanse da će se rizik dogoditi su 70-89%
3	Umjereno	Šanse da će se rizik dogoditi su 50-69%
2	Rijetko	Šanse da se rizik neće dogoditi su 30-49%
1	Sasvim rijetko	Šanse da se rizik neće pojaviti su 1 - 29%

Rangiranje rizika je potrebno kako bi se utvrdili prioriteta, odnosno najznačajniji rizici kojima treba upravljati. Rangiranje rizika je rezultat množenja ocjena uticaja i vjerovatnoće nastanka identifikovanog rizika u skladu sa matricom:

UTICAJ	5	5	10			
	4	4	8	12		
	3	3	6	9	12	
	2	2	4	6	8	10
	1	1	2	3	4	5
		1	2	3	4	5
VJEROVATNOĆA						

Rezultati iz matrice rizika ukazuju na oblasti koje se smatraju visokim, srednjim ili malim rizikom i predstavljaju osnovu za određivanje prioriteta. Rangiranje rizika je

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

osnova za određivanje prioriteta i prikazuje izloženost akcionarskog društva rizicima.

Interval	Rang rizika	Opis rizika sa primjerima
15-25	Visok	<ul style="list-style-type: none"> - Prekid svih osnovnih programa/usluga - Gubitak imovine velike vrijednosti - Ozbiljne štete za životnu sredinu - Značajan gubitak povjerenja javnosti - Pritisak javnosti za smjenu rukovodstva
6-12	Srednji	<ul style="list-style-type: none"> - Prekid nekih osnovnih programa/usluga - Gubitak imovine - Štetne posljedice na životnu sredinu - Djelimičan gubitak povjerenja javnosti - Negativan stav javnosti u medijima
1-5	Nizak	<ul style="list-style-type: none"> - Kašnjenja u manjim projektima/uslugama - Gubitak imovine (manje vrijednosti) - Privremene štetne posljedice na životnu sredinu - Smanjenje nivoa povjerenja javnosti - Djelimično negativan stav javnosti u medijima

Uspostavljeno je dokumentovanje rizika kroz registar rizika, određivanje vrste rizika, vjerovatnoće nastanka i procjene uticaja, ažuriranje registra, uvođenje sistema izvještavanja i imenovanje odgovornih osoba za praćenje rizika.

Društvo je uspostavilo Registar rizika br. 0302-377/1 od 14.02.2022. godine. U toku 2023. godine nije bilo izmjena u definisanim rizicima, dok će se u 2024. god. sprovesti analiza i rangiranje postojećih rizika.

Svi nadležni rukovodioci službi dužni su da prijave identifikovani rizik u skladu sa internom propisanom formom registra rizika koja se evidentira u Excell tabeli.

Kompanija	Broj aktivnih rizika	Rang rizika		
		Visok	Srednji	Nizak
"Luka Kotor" AD	35	4	10	21

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Upravljanje rizicima je u nadležnosti rukovodstva Društva. Kontinuirano se radi na kreiranju i unaprijeđenju registra rizika koji će u velikoj mjeri pomoći u smanjenju neizvjesnosti poslovanja.

Identifikovani rizici po organizacionim jedinicama:

Organizaciona jedinica	Broj aktivnih rizika	Rang rizika		
		Visok	Srednji	Nizak
Kabinet izvršnog direktora	3	0	1	2
Administrativni sektor	13	1	4	8
Sektor lučkih usluga	14	2	4	8
IMS	5	1	1	3
UKUPNO:	35	4	10	21

11. Ciljevi i politike upravljanja finansijskim rizikom i neizvjesnostima poslovanja

Finansijski rizici obuhvataju tržišne rizike, rizike likvidnosti, rizike tokova gotovine i rizike cijena. Upravljanje rizicima u Društvu je usmjereno na nastojanje da se u situaciji nepredvidivosti finansijskih tržišta potencijalni negativni uticaji na finansijsko poslovanje Društva svedu na minimum. Sa posebnom pažnjom se raspolaže sa finansijskim sredstvima i imovinom Društva, kako se ne bi ugrozila likvidnost i dovelo u pitanje ispunjenje zadatih ciljeva. Društvo nije u prethodnom periodu koristilo instrumente zaštite u vidu hedžinga.

Izveštaj pripremila:
mr Brankica Mosurović

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

Napomena:

Sastavni dio ovog Izvještaja čini Izvještaj o rizicima koji obuhvata sledeća poglavlja:

9. CILJEVI I METODE ZA UPRAVLJANJE FINANSIJSKIM RIZIKOM

10. INFORMACIJE O IZLOŽENOSTI RIZICIMA CIJENA, KREDITNIM RIZICIMA, RIZICIMA LIKVIDNOSTI I RIZICIMA NOVČANOG TOKA

11. CILJEVI I POLITIKE U UPRAVLJANJU FINANSIJSKIM RIZICIMA, RIZICIMA I NEIZVJESNOSTIMA POSLOVANJA

“LUKA KOTOR” A.D. KOTOR

Prilozi

Tabele:

1. Tabela 1. Istorijski prikaz poslovanja AD „Luka Kotor“
2. Tabela 2. Vlasnička struktura „Luka Kotor“ A.D.
3. Tabela 3. Bilans stanja 2021-2023 „Luka Kotor“ A.D.
4. Tabela 4. Bilans uspeha 2021-2023 „Luka Kotor“ A.D.
5. Tabela 5 - Ekonomičnost ukupnog poslovanja
6. Tabela 6. – Ekonomičnost redovnog poslovanja
7. Tabela 7. – Koeficijent trenutne likvidnosti
8. Tabela 8. – Koeficijent tekuće likvidnosti
9. Tabela 9. Koeficijent ubrzane likvidnosti
10. Tabela 10. Koeficijent finansijske stabilnosti
11. Tabela 11. Koeficijent zaduženosti
12. Tabela 12. Koeficijent finasijskog leveridža
13. Tabela 13. Faktor zaduženosti
14. Tabela 14. EBIT
15. Tabela 15. EBTDA
16. Tabela 16. Stopa prinosa na sredstva
17. Tabela 17. Stopa prinosa na kapital
18. Tabela 18. Obrt potraživanja
19. Tabela 19. Dani vezivanja potraživanja
20. Tabela 20. Obrt zaliha

IZVJEŠTAJ MENADŽMENTA 2023

21. Tabela 21. Dani vezivanja zaliha
22. Tabela 22. Rekapitalcija brodova i putika u periodu od 01.01-31.12.2023. godine
23. Tabela 23. Broj ostvarenih dolazaka brodova
24. Tabela 24. Procenat ostvarenih dolazaka po agentima
25. Tabela 25. Sumarni pregled pokazatelja
26. Projekcija Bilansa uspjeha
27. Tabela 28. Z – Score
28. Tabela 29. BEX-INDEX
29. Tabela 30. Zmijevski – Score

Grafikoni:

1. Grafikon 1. Pokazatelji profitabilnosti
2. Grafikon 2. Z-score
3. Grafikon 3. BEX index
4. Grafikon 4. Zmijewski score

V.D.Izvršni direktor
Ljubomir Radović

